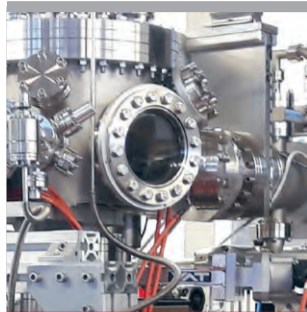

Mare

'Dit is geen oud en ingeslapen stadje'

Pagina 3

De bouw van ESCHER, de elektronenmicroscop: 'Men dacht: dit kan niet'

Pagina 7

Nigeria zucht onder de corruptie. Maar er is hoop, zegt econoom

Pagina 8

We moet de meeuwen niet verjagen, maar ze benoemen tot stadsdier

Pagina 9

'Je levert fysiek gezien niets, maar de ploeg gaat heel veel minder hard zonder je.' Foto's Merijn Soeters

Niet roeien, maar schreeuwen

Leidse 'stuur(t)jes' maken zich op voor Varsity

Hoe belangrijk zijn stuurmannen en –vrouwen in het roeien? *Mare* maakte een rondgang langs de Leidse ploegen die zondag in actie komen tijdens de belangrijkste roeiwedstrijd van het jaar: de Varsity. 'Je bent een soort moedergans.'

DOOR SUSAN WICHGERS 'In de El Cid-week werd er al meteen op de roeiverenigingen tegen me gezegd dat ik stuurvrouw moest worden, vertelt Lisette Hemelaar (23). 'Ik dacht: ja, hallo, als ik lid word bij een roeivereniging ga ik roeien ook.' Toch zit de biologiestudente nu in de boot met stuurtoewtjes in haar handen, in plaats van riemen. 'Na wat aandringen heb ik het toch een kans gegeven, en ik vond het leuk.'

Dat geldt voor veel stuurlieden, denkt Liselot Pelle (26, geschiedenis). 'Je rolt er een beetje in. Ik heb

eerst een jaar lang fanatiek geroeid bij Njord, maar ik was niet goed genoeg. Steeds meer mensen opperden dat ik wel kon gaan sturen. Dat beviel goed.'

Daniëlle van Hal (22, politicologie) wist wel meteen dat ze stuurvrouw wilde zijn. 'Door mijn lengte was al vanaf het begin duidelijk dat ik niet hard kon roeien. Maar ik ben wel fanatiek. Sturen is dan de ideale uitkomst, daar is mijn formaat juist perfect voor. Zo kan ik toch zeven keer per week maximaal presteren.'

Want ook al gaat het niet zozeer om de fysieke prestatie, als zogeheten 'stuur(t)je' ben je net zo goed onderdeel van de ploeg, zegt Van Hal, die bij alle trainingen aanwezig is. 'Het belangrijkste is dat je ploeg voor je door het vuur wil gaan, dat ze je respecteren. Dat bereik je alleen door er altijd te zijn.'

Hoe sterk roeiers ook mogen zijn, als ze niet goed gecoördineerd

worden en een verschillend ritme aanhouden, zal hun boot niet hard gaan en schokkerig varen. Door commando's te schreeuwen in een microfoon zorgt 'de stuur' dat alle roeiers hetzelfde doen en motiveren ze hun ploeg. Ze moeten het maximale uit de roeiers te halen, terwijl ze de boot zo soepel mogelijk door bochten manoeuvreren en andere ploegen proberen in te halen.

De boot door bochten loodsen is ingewikkelder dan het lijkt. Onder de boten zit een klein roer, dus het sturen luistert heel nauw. 'Voor een wedstrijd leggen we kaarten op tafel en bespreken we alle bochten met de stuur(t)jes', vertelt Dahrhan Coban (21, rechten). 'We nemen het zo vaak door dat we de route kunnen dromen, maar er zijn ook gewoon trucjes voor het insturen. Langs de Amstel (waar jaarlijks de roeiwedstrijd Head of the River plaatsvindt) staat vlak voor een bocht bijvoorbeeld

een brievenbus in de vorm van een melkbus. Als je daar begint met sturen, gaat het altijd goed.'

Coban stuurde twee jaar lang een ploeg 'zware mannen', roeiers die zich niet aan een maximum gewicht hoeven te houden. Acht grote mannen die luisteren naar een kleine stuurvrouw: dat lijkt onwaarschijnlijk. 'Op mijn 21-diner zat de hele ploeg van negen mannen aan tafel. Het viel mijn moeder toen op dat ze steeds stil vielen en naar me luisterden zodra ik harder ging praten. Die mannen zijn helemaal geconditioneerd, ze luisteren echt goed naar je. Je bent als stuur een soort moedergans voor ze. Ik neem ook altijd extra eten voor ze mee naar wedstrijden.'

Roeiers gaan tijdens het wedstrijdseizoen officieel 'in training'. Dat houdt in: vijf tot negen keer per week trainen, gezond eten, geen alcohol en niet later dan half twaalf

naar bed. Stuurlieden mogen kiezen of ze daaraan meedoen. Velen doen dat wel, zegt Hemelaar, voor de ploegband en voor zichzelf. 'Wij moeten net zo goed om half zeven 's ochtends weer in die boot zitten, half twaalf slapen is dan heel laat. Ik lig vaak om half tien al in bed.'

En stuur die zich aan dat straffe regime onderwerpt, kan rekenen op waardering van ploeggenoten. Pelle: 'Zeker damesploegen hechten daaraan. Dat worden je vriendinnen. We eten elke week samen, dan ga ik niet als enige een glas wijn drinken. Op Njord drink ik ook nooit.'

Bij mannen is dat wel anders. 'Ik word vanavond weer dronken gevoerd hoor', vertelt Renske van 't Oever (21, geneeskunde). 'Dat vinden die mannen komisch. Ze reageren op ons af dat ze zelf niet mogen drinken.'

> Verder lezen op pagina 8

Gemeente helpt bij Humanities Campus

De gemeente gaat proberen om de Humanities Campus van de universiteit alsnog van de grond te krijgen, vanwege het 'strategisch belang voor de stad'.

Pagina 4

Asian Library niet voor iedereen

De studieplekken in de pas geopende bibliotheek stroomden meteen vol met rechtenstudenten, die vervolgens weer werden weggestuurd.

Pagina 4

'Eisen bèta-masters zijn te streng'

De universiteitsraad maakt zich zorgen over strengere selectie-eisen die de bètafaculteit wil invoeren voor masters. 'Dit is inflatie van het bachelordiploma.'

Pagina 5

Protest in Boedapest: 'Fucking gevaarlijk'

Dinsdag protesteerden duizenden mensen tegen de sluiting van de beste universiteit van Hongarije. 'Mensenrechten en academische vrijheid zijn de vijand.'

Pagina 5

Bandirah Pagina 12

Geen commentaar

DOOR BART BRAUN Een paar jaar geleden heb ik een goede gewoonte ontwikkeld. Bij elke wetenschapper die ik interview, eindig ik met dezelfde vraag: 'Wat is de grootste misvatting die bij het gewone publiek leeft over uw vakgebied?' Ongeveer de helft van de tijd levert dat alsnog iets op dat reuze bruikbaar is voor mijn artikel, en de rest van de tijd leer ik in elk geval nog iets leuks.

Een van de mooiste antwoorden kwam van natuurkundige Daniël Geelen (zie pagina 7): 'Als ik op een verjaardag vertel wat ik doe, zeggen veel mensen meteen dat ze het vast nooit gaan begrijpen. Onzin. Elk los stapje is best te snappen; het wordt pas moeilijk als je veel stapjes tegelijk moet zetten, of als iemand stapjes overslaat.'

Nu is Geelen een verrekt pienter baasje, zelfs voor een bijna gepromoveerd fysicus. Dingen snappen is voor hem meestal niet zo'n grote opgave. Toch heeft hij gelijk: ik heb een stuk of duizend wetenschappers geïnterviewd, en uiteindelijk kom je er altijd wel uit. Als het moet, kan de onderzoeker best iets uitleggen, en kan de leek het best begrijpen.

Het probleem is dat het meestal niet hoeft.

Nature bespreekt deze week een Zweeds onderzoek naar de leesbaarheid van zo'n zevenhonderdduizend biomedische artikelen, verschenen tussen 1881 en 2015. Op de methodiek valt wel wat te zaniken, maar de conclusie komt mooi overeen met wat u zelf ook al dacht: de leesbaarheid van de vakpers wordt steeds lager.

Langere woorden, moeilijker zinnen, en vooral meer jargon. Dat gaat niet alleen over vaktermen, maar ook over woordjes als *therefore*, *significant* en *primary* die in het wetenschappelijke boventaalje vaak en met een specifieke betekenis worden gebruikt. En juist van dat soort woorden zou je geen toename verwachten als de artikelen alleen maar moeilijker werden omdat de wetenschap steeds ingewikkelder wordt.

'Goed schrijven gaat niet vanzelf. Je kan het mensen leren – maar dat gebeurt maar zelden. Bij gebrek aan goede voorbeelden doen jonge wetenschappers na wat er al in de vakbladen staat, en daar zien ze jargon en complexiteit als indicatie van wat als wetenschappelijke tekst geldt', duidde *Nature*-columnist Philip Ball het probleem. En ja, het is een probleem, want slechte wetenschaps-

teksten maken onderzoek toegankelijker voor niet-wetenschappers. Als wel-wetenschappers onnodig veel tijd en moeite moeten steken in het doorgronden van hun collega's, is dat ook zonde.

Als er al aandacht is voor schrijven, dan is dat vooral op de inhoud gericht. Hoe je ervoor zorgt dat je collega in een half uurtje klaar is met het lezen van je artikel, in plaats van in twee, daar lijkt maar bij weinig opleidingen ruimte voor. Hoe zou dat ook moeten? De docenten die goed schrijfwerk zouden moeten onderwijzen, kunnen het zelf vaak ook niet.

Hier kan een andere journalistieke gewoonte uitkomst bieden: de eindredacteur *from hell*, een tekstnazi die inkort, driftig rode strepen zet en het trillende journalistie erop wijst dat hij of zij het veel beter kan. In onze kringen beter bekend als 'een gewone eindredacteur'. In de vakpers is de tekstverbeterende rol van de redacteur steeds kleiner geworden; zo klein dat de Zweden er nog maar net aan dachten om hem aan te stippen. Toch gaat ieder stuk erop vooruit met een eindredactioneel pak slaag. Hoog tijd dat vakbladen die meerwaarde weer leren bieden.

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 15000
Hoofdredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Marleen van Wesel h.g.van.wesel@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers (stagiar) susanwichgers93@gmail.com
Medewerkers
Femke Blommaert · Mattijn de Groot · Holger Gzella ·
Marit de Roij · Marlies Rothoff · Benjamin Sprecher
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving Marcel van den Berg
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. J.C. de Jong (voorzitter) · Prof. dr. F. Israel (vice-voorzitter) · Dr. Hans Vollaard (secretaris) · Maxim Allaart ·
Asel Arykbaeva · Joline Cramer · drs. Bart Funnekotter ·
Marlou Grobden · drs. Malou van Hintum · mr. Folkert
Jensma · Josephine Say · Prof. dr. Nico Schrijver
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m
juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd
krijgen door €35 over te maken op IBAN
NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden
(o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en
vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres
te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl. Studenten
betalen €25.
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het
studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen
Alleen schriftelijk met postwikkelt.
Klachten en opmerkingen over de toezending
van *Mare* 071-5277272.
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende
nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag
16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Column

Het hogere doel

Het verlies van vertrouwen in een veilige, geordende en mensvriendelijke wereld is de scheidslijn die het begin van de moderne tijd markeert. Met enige vertraging heeft deze ontwikkeling ook de universiteiten bereikt — hoewel dat per definitie anachronistische instellingen zijn, waar het ter bevordering van kritisch vermogen er anders aan toe moet gaan dan elders in de samenleving.

Historisch gegroeide en daarom chaotisch ogende vaktradities met onduidelijke onderlinge, sterk op individuen gerichte verhoudingen zijn immers moeilijk in organogrammen te visualiseren en in *elevator pitches* uit te leggen, laat staan door simpele zinnen te controleren.

Politici die niet van complexiteit en ambiguïteit houden alsmede de universitaire besturen die hun welbehagen begeren worden daar bang van. Ze beseffen het niet en bepeuren overal verspilling van *resources*.

Aangezien bureaucraten voortdurend iets willen doen om hun bestaan te rechtvaardigen, proberen ze door schaalvergroting overzichtelijke structuren te creëren. Zo worden uiteenlopende disciplines gefuseerd tot een matrix van brede opleidingen enerzijds en overkoepelende instituten anderzijds. Die krijgen vervolgens het bevel om 'samen te werken', want men wil geen gezeur (en veroorzaakt het daardoor vaak juist wel). Het creatieve en noodzakelijkerwijs af en toe dissonante gezeur op de achtergrond wordt vervangen door een banale kamertoon.

Daardoor belanden steeds meer zaken in de handen van slechts enkele mensen die vanwege te veel contact met elkaar bijzonder vatbaar zijn voor groepsdenken. Soms komen helemaal verkeerde types bovendien. Ze kunnen onverschillig opdrachten uitvoeren, talloze mails versturen en dagelijks enorm veel afspraken plannen. Echter, dat maakt van narcistische, rancuneuze of anti-intellectuele opportunisten nog geen goede bestuurders. Die respecteren tradities en andermans expertise en vallen zelf niet op.

Wat er geregeld ontbreekt, is het bewustzijn dat hun organisatie een hoger doel dient: universiteiten geven op een beproefde manier vorm aan één van de meest fundamentele aspecten van het menszijn, namelijk de drang naar kennis, naar schoonheid, naar waarheid. Maar dat doel kan alleen benaderd worden door een continue wisselwerking tussen het volgen van regels en, indien die klaarlijkkelijk

niet sporen met het grotere goed, het overtreden ervan. Het overzicht behoudt men door zelfreflectie en het koesteren van centrale deugden.

Een robuust en coherent systeem van waarden kenmerkt dan ook vrijwel alle instituties die door de eeuwen heen succesvol zijn geweest. Neem de jezuïeten, door de katholieke kerk als orde erkend in 1540. (Nee, ik bedoel daarmee niet iemand zoals het hoofdpersonage van de recente film *Silence*, die zijn droom vervult voor een aangepast bestaan; ik denk eerder aan Robert De Niro in *The Mission*, die zich na een passieoord bekeert, vaarwel zegt aan zijn woeste verleden als slavenhandelaar en als jezuïet uiteindelijk zijn leven geeft voor zijn ideaal.)

De stichter, Ignatius van Loyola, wilde maar één ding: de zielen helpen hun ware bestemming te bereiken. Al het andere is daaraan ondergeschikt, en dat zogenaamde 'principe en fundament' bepaalt sindsdien het hele personeelsbeleid. Universitaire bestuurders hoeven volgens mij niet veel meer te kennen dan Ignatius' *Geestelijke Oefeningen* (en uiteraard het ambtenarenrecht, voor de hopeloze gevallen desnoods als stripboek), want daar zit meer theorie en praktijk van leiderschap in dan in de meeste managementcursussen bij elkaar.

Naar een seculiere context vertaald: het belangrijkste van een behoorlijk bestuur, dat helpt om het kerndoel van de universiteit na te streven, is een moreel kompas.

Bestuurlijke ontwikkeling lijkt op dit moment groten-deels beperkt te zijn tot timemanagement en trucs om als leider erkend te worden (bijvoorbeeld selectief zwakkere kantjes etaleren, een antenne voor onuitgesproken stemmen ontwikkelen, 'tough empathy' toepassen en zich als net iets anders ensceneren – maar vooral niet te slim lijken) en gemakkelijker 'afspraken' door te kunnen drukken.

Dat het vaak toch neerkomt op dreigen met 'maatregelen', bewijst dat die dure cursussen niet goed werken. Eerder zouden mensen op dergelijke functies hun intrinsieke waarden op orde moeten hebben en weten wat de uiteindelijke zin van onderzoek en onderwijs is. Met rechtvaardigheid, matiging, wijsheid en moed komt men daarna een heel eind.

HOLGER GZELLA is hoogleraar Hebreeuwse en Aramese taal- en letterkunde

Mensen

Amaaazing!

Prof duidt de Leidse beschaving

De Amerikaanse hoogleraar antropologie Mark Neupert werd gegrepen door Leiden en maakte een film over de wondere wereld van steegjes, stoplichtloze kruispunten en fietskelders. 'Het is geen oud, slaperig stadje.'

DOOR MARLEEN VAN WESEL "Look at that! Amaaazing!" roepen mijn studenten als ze de ondergrondse fietsenstalling bij station Leiden Centraal zien. Ze zijn sowieso onder de indruk van al die fietsen, maar nog het meest van die man die daar de trap afdaald, met zijn fiets naast zich in zo'n goot', vertelt Mark Neupert, hoogleraar antropologie aan het Oregon Institute of Technology.

Na eerder veldwerk in een dorp in de Filipijnen, maakte hij een antropologische documentaire over Leiden. 'A city designed for people, rather than cars', constateerde Neupert.

En die menselijke maat kennen veel Amerikanen niet echt. Het resultaat, *Cobblestone Stories, A Year of Modern Living in Leiden, the Netherlands*, wordt zaterdag vertoond in Museum Volkenkunde, waarna Neupert zijn opnames schenkt aan Erfgoed Leiden en Omstreken.

Een week later is de film te zien op het Ethnografiefestival in Parijs. 'Geen filmfestival met prijzen en pers', benadrukt Neupert. 'Eerder een conferentie voor filmende antropologen. De film is sowieso in de eerste plaats bedoeld voor mijn studenten: zodat zij zich kunnen verplaatsen in een leven op een heel andere plek op de wereld.'

Toen hij zelf nog aan de Universiteit van Arizona studeerde, las hij al wel over oude vormen van stadsindeling.

'En over het moderne leven dat zich daar afspeelt. Hoe de mensen er gebruikmaken van de ruimte, rondlopen door die smalle straten, samenkomen op al die terrassen. Er

heerst een bepaald gemeenschapsgevoel dat we in Amerika missen.'

In 1995 kwam hij voor het eerst zelf in Leiden, voor een wetenschapscongres. 'Alsof ik midden in mijn studieboeken werd gedropt!'

In collegejaar 2009-2010 keerde hij tijdens een sabbatical terug om zijn indrukken vast te leggen. 'Intussen gaf ik wat gastcolleges aan de Universiteit Leiden en volgde ik zelf wat colleges over antropologie. Die arme docenten zaten ineens opgescheept met een professor die hun colleges voortdurend onderbrak met allerlei vragen, maar intussen niet al te geïnteresseerd was in huiswerk en studiepunten.'

De rest van de tijd trok hij erop uit voor opnames: van de fietsen, de anatomie van een steegje, chaotische kruispunten zonder stoplichten, de manier waarop mensen in zo'n stad met voedsel en vuilnis omgaan. Gedurende alle seizoenen, zowel het alledaagse leven, als Leidens Ontzet en de Peurbakkentocht.

'Die dansende mensen op de boten laten zien dat het geen oud, slaperig stadje is. Een paar Leidenaars aan wie ik eerder een rough cut liet zien, vreesden daarvoor. Te veel draaiorgels, vonden ze. Heel Leids voor een buitenstaander, maar zelf haatten ze die muziek. Er zit nu nog één draaiorgel in, bij de kermis.'

Neupert zegt 'best zenuwachtig' te zijn voor de vertoning van zaterdag. 'Dat ben ik bij honderd bewoners van een dorpje in de Filipijnen al, maar honderdduizend Leidenaars, dat voelt echt als een eindexamen.'

'Mijn studenten vragen intussen hoe ze zoiets als Leiden zouden kunnen bouwen. Dat is wettelijk onmogelijk. We hebben in Amerika wel wat historische *downtowns*, maar wegen moeten een minimale breedte hebben voor auto's en je kunt niet zomaar boven een winkel gaan wonen.'

'Maar ik zie dat *city living* in opkomst is onder millennials in de Verenigde Staten. De film is dus

De Peurbakkentocht. 'Er heerst een bepaald gemeenschapsgevoel dat we in Amerika missen.' Foto Taco van der Eb

goed getimed als bijdrage aan dat onderwerp.'

Cobblestone Stories, net geen vijftig minuten, is Neuperts eerste langere film. 'Ik heb het nu aardig onder de knie, maar zo'n Leids steegje is bijvoorbeeld best lastig om te fil-

men. Mijn vrouw moest eindeloos door de Diefsteeg wandelen, voor ik de juiste techniek en het juiste perspectief gevonden had.'

Die ontdekte hij uiteindelijk in Stanley Kubricks horrorklassieker *The Shining* (1980). 'Kleine Danny,

op z'n driewieler door de verlaten hal van dat hotel, dát shot moest ik hebben. Veel films gaan over mensen. De omgeving dient slechts als achtergrond. Wat Kubrick zo briljant doet, is je het gevoel geven dat je zelf daar op die plek bent.'

Frutti di Mare

Geheime missie: hyperloops coderen

DOOR VICTOR-JAN VANPARIJS 'Ik heb geen idee wat ze moeten doen', zegt Tijtske Visscher in een collegezaal in het Wijnhavencomplex van de Universiteit Leiden in Den Haag.

De communicatiemedewerker van het Leiden Institute of Advanced Computer Science (LIACS) is nauw betrokken bij de Nederlandse organisatie van de Catalysts Coding Contest, een internationale codeerwedstrijd. Maar wat de zestien deelnemende teams van de Universiteit Leiden, de Haagse Hogeschool en de TU Delft deze vrijdag precies moeten doen? 'Dat is geheim.'

De zaal blijkt nogal ruim. 'We hadden op wat meer inschrijvingen gehoopt. Het is natuurlijk altijd afwachten, omdat het de eerste keer is', weet promovendus Bas van Stein (27). Samen met collega Hao Wang (28) heeft hij de afgelopen weken studenten proberen warm te maken voor de wedstrijd. 'We hebben posters opgehangen op de universiteit en veel gebruik gemaakt van sociale media. En ook wij weten niet wat de studenten moeten doen.'

Om 14.00 uur Nederlandse tijd wordt de opdracht vrijgegeven: de studenten moeten een online netwerk bouwen met futuristische hogesnelheidslijnen,

zogenoeten *hyperloops*. Het doel is om de reistijd van zoveel mogelijk reizigers te verbeteren. Door heel Europa, en bovendien ook in Johannesburg en

Los Angeles, zijn studenten druk in de weer met coderen. In totaal doen er 605 teams mee. Wie het verst komt, wint een drone.

Fluisteren, typen en opperste concentratie zijn de benodigde ingrediënten om de wedstrijd tot een goed einde te brengen. Af en toe een slokje water en een sanitaire pauze horen er ook bij. Niet te lang weliswaar, want ze hebben maar vier uur de tijd om de opdracht te voltooien.

Wang en Van Stein hopen op een goed resultaat, maar blijven voorzichtig met hun voorspellingen. 'Momenteel staat één van onze teams op de zevende plaats', zegt Wang. 'Dat zou een mooie uitslag zijn.'

Visscher is blij dat de studie informatica positief onder de aandacht komt: 'Het heeft nog niet echt een sexy imago, terwijl het wel heel relevant is voor de toekomst.' Ze verheugt zich op de prijsuitreiking die Tweede Kamerlid Kees Verhoeven (D66) straks zal verrichten. 'Hij is vorig jaar verkozen tot IT-Politicus van het jaar.'

Uiteindelijk zijn de resultaten nog beter: een eerste én een derde plaats voor twee ploegen op de Nederlandse locatie.

Het team *We're having a field day*, bestaande uit Wessel van Woerden, Daan van Gent en Onno Berrevoets, gaat met de drone naar huis. De derde plaats is voor het team *Bij twijfel meer tuples*.

'We hadden gehoopt lokaal hoog te eindigen, maar hadden nooit verwacht Europees eerste te worden', aldus Van Woerden (22, wiskunde), die na vier uur coderen behoorlijk vermoeid is.

Ook voor Anne Hommelberg (24, computer science) komt de derde plaats als een verrassing. 'Ik heb wel vaker meegedaan aan codeerwedstrijden en had vooral gehoopt in de bovenste helft te eindigen. Maar de derde plaats had ik zeker niet verwacht.'

De winnaars zijn alvast van plan om hun titel volgend jaar te verdedigen. Van Hommelberg zullen ze geen concurrentie hebben, zij hoopt dan al afgestudeerd te zijn.

Wie het verst komt, wint een drone.

Foto Taco van der Eb

Nieuws

Nieuwe cao

Universiteiten moeten voor het einde van het jaar met een plan komen om werkdruk aan te pakken op de universiteit. Het is een van de afspraken die is vastgelegd in de nieuwe cao voor Nederlandse universiteiten. De vakbonden FNV, VAWO, CNV en AC/FBZ bereikten afgelopen vrijdag samen met de Vereniging van Universiteiten (VSNU) een akkoord. Naast werkdruk zijn er ook afspraken gemaakt over zwangerschapsverlof voor promovendi. Vrouwelijke promovendi krijgen nu 'zonder meer' verlenging van hun promotie na zwangerschaps- of bevallingsverlof. 'Het is goed dat het nu voor promovendi geregeld is,' zegt Donald Pechler, directeur van VAWO. 'Maar we willen deze aanpassing ook voor postdocs.' Ook krijgen universiteitsmedewerkers een structurele loonsverhoging van 1,4 procent. De jeugdschalen krijgen een verhoging van 5 procent. Voor 21-jarigen wordt de jeugdschaal per 1 juli afgeschaft.

Ethische commissies samengevoegd

De medisch-ethische toetsingscommissies van het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC), HagaZiekenhuis en Haaglanden Medisch Centrum gaan fuseren. Vanaf 1 januari 2018 heten ze de Commissie Medische Ethiek Leiden-Den Haag. De twee niet-universitaire ziekenhuizen deden te weinig geneesmiddelenonderzoek om daar nog zelfstandig over te mogen oordelen, volgens een verscherping in de wetgeving die eraan zit te komen. Een andere aanleiding is de oprichting van de LUMC-Campus Den Haag in 2016. Ook daar werkt het LUMC samen met de twee Haagse ziekenhuizen. Zo'n commissie is verplicht als je medisch-achtig onderzoek aan mensen wilt doen: niet alleen de onderzoeken van het LUMC, maar ook sommige experimenten van Sociale Wetenschappen vallen onder deze commissie. Die moet toetsen of een onderzoeksvoorstel ethisch verantwoord is en of de risico's wel opwegen tegen de te verwachten resultaten.

Meelfabriek

De inwoners van de wijk rond de Meelfabriek hebben hun bezwaren tegen de bouwplannen van het gebouw gestaakt. Dat betekent dat de bouw van 57 studentenwoningen, een drie etages diepe parkeerkelder, en een toren met luxe appartementen, door kan gaan. De buurtbewoners protesteren al lange tijd tegen de plannen, maar daar is na maandenlange gesprekken nu een einde aan gekomen. De gemeente en de Meelfabriek hebben toegezegd de werkzaamheden goed te controleren, wat vooral belangrijk is voor de zeventiende-eeuwse huizen aan de Oranjegracht, die gevoelig zijn voor trillingen.

Cryptobeurs

Hoogleraar cryptologie Ronald Cramer heeft een zogeheten ERC Advanced Grant van 2,5 miljoen euro gekregen. De European Research Council is de Europese variant van nationale subsidieverstrekters als NWO. Cramer leidt een verslettings-vakgroep bij het Centrum voor Wiskunde en Informatica in Amsterdam, en is hoogleraar bij het Mathematisch Instituut in Leiden. Met de subsidie wil hij onderzoek gaan doen naar nieuwe vormen van cryptografie die gebaseerd zijn op algebra.

Beste online docent

Hoogleraar Internationaal Belastingrecht Sjoerd Douma wint de Outstanding Educator Award van Coursera, een platform voor online cursussen. Studenten gaven Douma's colleges gemiddeld een 9,8. Hij is daarmee de best beoordeelde docent. Ook een panel van Coursera-deskundigen sprak hulde uit. Douma is sinds 2015 hoofddocent van de *Massive Open Online Course* (MOOC) *Rethinking International Tax Law*. Coursera biedt wereldwijd ruim tweeduizend moocs aan. Naast de cursus over belastingrecht zijn er nog zo'n twintig andere Leidse online cursussen.

Gemeente wil campus redden

Burgemeester vindt nieuwbouw van strategisch belang

De gemeente Leiden gaat proberen om de Humanities Campus van de universiteit alsnog van de grond te krijgen. Dat heeft het college van burgemeester en wethouders dinsdag besloten.

DOOR VINCENT BONGERS Het college 'begrijpt het grote belang van het Humanities Campus voor de universiteit' en dat de bouw van een nieuw complex noodzakelijk is. Het is dan ook van 'strategisch belang voor de stad' om de komst van de campus te faciliteren. De gemeente neemt dus de regie van het project in handen.

De universiteit zette eerder vol in op het zogeheten campusmodel. Om dat te realiseren moeten 58 sociale huurwoningen van Woningcorporatie De Sleutels tegenover het Lipsiusgebouw gesloopt worden. Op de locatie van het Lipsius komt dan een plein en op de plek van de appartementen een nieuw onderwijsgebouw.

De bewoners kregen een alternatieve woonplek aangeboden. De Sleutels ging akkoord met het plan als zeventig procent van de bewoners wilde verhuizen. Een groot deel van hen wil echter niet weg. De Sleutels heeft eind december dan ook haar medewerking aan de bouwplannen van de universiteit gestopt.

Dit tot ergernis van de universiteit. Zonder de sloop van de appartementen is het campusmodel niet haalbaar. De universiteit wil honderd miljoen in de nieuwbouw stoppen

maar 'veertig gezinnen houden een ontwikkeling tegen die bepalend is voor de universiteit en voor Leiden voor de komende tweehonderd jaar,' aldus rector magnificus Carel Stolker onlangs in het *Leidsch Dagblad*.

Den Haag ligt inmiddels op de loer. De D66-gemeenteraadsfractie heeft daar al geopperd dat er in de hofstad best plek is voor de campus. Stolker liet al weten dat de universiteit dat eigenlijk niet ziet zitten. 'Het

hoort wat mij betreft in Leiden, tegenover de UB,' zei hij vorige week tegen *Sleutelstad.nl*. 'Maar het heeft geen zin voor ons om in een halve campus te investeren.'

Het Leidse college van B&W vindt echter de sociale woningbouw en de huidige bewoners ook belangrijk. De universiteit leverde vier stedenbouwkundige modellen in bij de gemeente. Het voorkeursmodel van de universiteit past niet in de nota

van uitgangspunten die op 21 januari 2016 is vastgesteld, aldus het college van B&W.

De gemeente onderzoekt dan ook 'de mogelijkheden om te komen tot een stedenbouwkundig plan waarbij een breder draagvlak kan worden verkregen.'

Het college van B&W stuurt nog voor de zomer een brief naar de gemeenteraad waarin staat hoe het nu verder moet met de campus.

Vergoeding voor waterschade

Promovendi die zijn getroffen door de sprinklerproblemen van de bèta-nieuwbouw, kunnen hopelijk geld krijgen om hun vertraging te compenseren.

Halverwege vorig jaar, terwijl wetenschappers bezig waren om naar het nieuwe gebouw te verhuizen, knapte een leiding van de brandblusinstallatie op de derde verdieping.

De overstroming leidde tot schade aan apparatuur, en vertraging van de verhuizing. De sprinklerinstallatie wordt nu vervangen, en ook dat verstoort het werk en kost een paar weken per gang. Dat is onhandig als je aan het promoveren bent en de deadline in je nek hijgt. Dat soort

bedrijfschade is niet verzekerd, maar de universiteit wil getroffen aio's toch tegemoet treden, aldus bestuurslid Dirkje Schinkelshoek van de bètafaculteit. Tijdens de faculteitsraadsvergadering afgelopen maandag vertelde ze dat het college van bestuur van plan is om een voorziening te treffen: 'Dat zou een behoorlijke pleister op de wonde zijn.'

Er is nog een kans dat het potje er toch niet komt. Het aanleggen van voorzieningen is namelijk aan allerlei boekhoudkundige regels gebonden, om al te eenvoudige belastingontduiking te voorkomen. Voordat het geld echt in een voorziening mag, moet een accountant daar nog goedkeuring voor geven. **BB**

'Gedragscode niet geschonden'

De door deels Leids onderzoek in verlegenheid gebrachte psycholoog Brian Wansink heeft volgens zijn werkgever niet de wetenschappelijke gedragscode geschonden. Wel gaan statistici zijn werk analyseren en herstellen.

Begin dit jaar publiceerden drie onderzoekers, waaronder de Leidse psycholoog Tim van der Zee, een artikel waaruit bleek dat de beroemde eetgedrag-onderzoeker Brian Wansink van Cornell University wel erg veel fouten, namelijk 150, in vier artikelen had staan. Sindsdien ligt Wansink wat meer onder de loep, en is duidelijk geworden dat tenminste 37 van zijn artikelen eigenlijk niet door

de beugel kunnen.

Zo langzamerhand begon het Cornell ook op te vallen. Woensdag zette de universiteit een persbericht online, met de officiële reactie. 'Een intern onderzoek naar zijn integriteit als onderzoeker was op zijn plek. Dat onderzoek liet zien dat er weliswaar beschuldigingen van fouten in de omgang met data zijn, maar ook dat zulke fouten geen schending van de wetenschappelijke gedragscode zijn.' Wel moet Wansink samen met statistici zijn cijfersalades opkuisen.

Daarnaast stelt Cornell vast dat Wansink zijn cijfers en woorden nog wel eens hergebruikt. 'We gaan deze gevallen nader evalueren, om te bepalen of verdere actie nodig is.' **BB**

Asian Library niet voor iedereen

De nieuwe Asian Library is net geopend en stroomde meteen vol met blokkende rechtenstudenten. Dat is niet de bedoeling en ze werden de zaal uitgezet, volgens studenten in de universiteitsraad. En de raadsleden zijn daar niet blij mee.

Dat bleek maandag tijdens de overlegvergadering met het college van bestuur. Jaap Ulenkate van studentenpartij ONS wilde weten hoe de bibliotheek gebruikt gaat worden. 'Er zijn 150 studieplekken. We vroegen ons af waarom tijdens tentamenperiodes die studieplekken

niet open zijn voor de reguliere studenten.'

'Ik heb het signaal gekregen dat de biebel zit met rechtenstudenten', reageerde rector magnificus Carel Stolker. 'Het is wel de bedoeling dat mensen die gebruik willen maken van de Azië-collectie enige voorrang genieten. Als de UB helemaal vol zit en er blijkt extra ruimte nodig te zijn, dan valt er ongetwijfeld te praten met de bibliothecaris. We sturen nog geen studenten weg.'

'Maar dat is al wel gebeurd,' zei Sander van Diepen van ONS. 'Ook tijdens de tentamenperiode. Er

werd gecontroleerd of mensen wel een Aziatische studie deden. Zo niet, dan moesten ze vertrekken. Ik heb daar moeite mee.'

Stolker: 'Ik zal er met de bibliothecaris over praten. Het is prima dat studenten in de UB komen studeren, daar zijn we echt blij mee. Maar het is echt een idee om er een *asian community* van te maken daar. Het moet een beetje bijzonder blijven. Ik kan me dan ook voorstellen dat de bibliotheek nog een beetje aan het zoeken is hoe dat het beste kan worden geregeld.'

Overigens verschenen deze week

de resultaten van het tevredenheidsonderzoek naar de UB. De bibliotheek scoort een 7,5. Uit de enquête komt ook naar voren dat er in de tentamenperiodes te weinig werkplekken zijn bij de centrale UB en de rechtenbiebel.

De UB onderzoekt mogelijkheden om gedurende tentamenperiodes de toegang van de bibliotheek te beperken tot medewerkers en studenten van de universiteit. Ook worden gesprekken gevoerd met het bestuur van de faculteit Rechten over de toegang tot de bibliotheek aldaar. **VB**

‘Bul steeds minder waard’

Universiteitsraad kritisch over selectie aan de poort

De studenten in de universiteitsraad maken zich zorgen over strengere selectie-eisen die de bètafaculteit wil invoeren voor een aantal masters. ‘Dit is inflatie van het bachelordiploma.’

DOOR VINCENT BONGERS Studentenpartijen in de universiteitsraad zijn geschrokken van de plannen die de faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen (W&N) heeft om strengere toegangseisen te stellen aan een aan-

tal van haar masters. Tijdens de faculteitsraadsvergadering van W&N in maart bleek dat verschillende opleidingen nadenken over selectie aan de poort. De studies willen zo zwakke studenten buiten de deur houden.

De master molecular science and technology overweegt zelfs een gemiddelde van een zeven om de opleiding te mogen volgen. Al moet daar wel bij worden gezegd dat er volgens de wet niet alleen naar cijfers gekeken mag worden. Er moet tenminste één ander criterium meewegen, motivatie bijvoorbeeld.

De studentenpartijen wilden maandag tijdens de universiteitsraad weten wat het college van bestuur vindt van de plannen van de faculteit. En hoe denkt het college over selectie aan de poort?

‘De lijn die het college nu volgt is dat er voor de bachelor geen selectie aan de poort komt’, zei rectormagnificus Carel Stolker. ‘Met een paar uitzonderingen, zoals bijvoorbeeld geneeskunde. Voor de master is het nog niet duidelijk. Wat een mogelijkheid kan zijn, is dat er voor masters met een zware onderzoekscompo-

nent een selectie komt. Maar dat is maar een idee. Er komt nu eerst een universiteitsbrede en zelfs landelijke discussie over toegangseisen.’

Dan lijkt de bètafaculteit toch wel voor de troepen uit te lopen. ‘Er is een pilot met selectie aan de poort bij een politicologiemaester. Is het niet verstandiger om eerst af te wachten wat de resultaten daarvan zijn, voordat andere opleidingen met plannen komen?’, vroeg Alderik Oosthoek van studentenpartij ONS dan ook.

‘We hebben afgesproken om geen nieuwe pilots te doen,’ reageerde

Stolker. ‘Ik moet even kijken of we een uitzondering maken voor de plannen van W&N. Maar het lijkt me onverstandig om nu de discussie over dit onderwerp te belasten met allerlei opleidingen die nu al eisen willen gaan stellen. Ik ga met de faculteit in gesprek hierover.’

‘Als de plannen van de bètafaculteit mogen doorgaan, dan is het geen pilot, maar verkapt beleid’, vond Maria Tiggelaar van studentenpartij LVS. Een cijfer-eis bij een master is ‘pure inflatie van het bachelordiploma. De bul wordt steeds minder waard.’

Taalprofessor strijdt door

‘Ik zou graag willen weten waar dit heengaat’, zei de advocaat van de Universiteit Leiden, mr. Krekel, afgelopen vrijdag in de Haagse rechtbank. In december moesten de rector en vier hoogleraren al voor de rechter verklaren wat er misging bij een sollicitatieprocedure voor een hoogleraarschap.

Vrijdag waren nog een hoogleraar, een inmiddels gepensioneerd hoofddocent en de notulist van de sollicitatiecommissie aan de beurt.

De voorlopige getuigenverhoren zijn aangevraagd door de Britse taalkundeprofessor Vyvyan Evans. Hij was vorig voorjaar een van de kandidaten voor de leerstoel Engelse Taalkunde bij het Leiden University Centre for Linguistics (LUCL), waar zijn echtgenote al werkzaam was. Zij was gepromoveerd bij een van de commissieleden.

Een ‘conflict of interest’, volgens verschillende betrokkenen, maar niet de ‘onvolkomenheid’ waardoor rector Carel Stolker de sollicitatiecommissie in mei besloot te ontbinden: er zou buiten Evans om informatie in de commissie terechtgekomen zijn, over zijn functioneren bij zijn toenmalige werkgever, Bangor University in Wales. In december verklaarde LUCL-directeur Niels Schiller inderdaad mensen benaderd te hebben, nadat hij eerst gewaarschuwd was. Omgekeerd zou er ook informatie uit de commissie naar buiten gelekt zijn.

Verder zou een van de commissieleden ooit een aanvaring met Evans gehad hebben. En dan speelt er nog een strijd tussen de aanhangers van de beroemde Amerikaanse taalkundige Noam Chomsky, en de niet-Chomskianen.

Evans behoort tot die laatsten, en

houdt zich onder meer bezig met onderzoek naar emoji. ‘Niet passend voor een hoogleraar Engels’, merkte hoogleraar Chinese taalkunde Lisa Cheng, ook werkzaam bij LUCL, vrijdag op tijdens haar getuigenverhoor. Zij kaartte destijds dat ‘conflict of interest’ over Evans’ vrouw aan.

De inmiddels gepensioneerde hoofddocent bij het LUCL, Crit Cremers, meldde aan het begin van zijn verhoor over Evans: ‘Ik weet niet goed wat er hier van mij verlangd wordt. Ik ken hem niet.’

Cremers heeft echter wel samengewerkt met onder meer Cheng en Evans’ vrouw, en moest in zijn geheugen graven naar gesprekken in de wandelgangen en bij de koffieautomaat, om de gang van zaken en de rol van andere betrokkenen te verhelderen.

Het dient allemaal als eerste stap naar een rechtszaak, vertelde Evans in september al aan *Mare*. Op de vraag van mr. Krekel, waar dit allemaal heengaat, reageerde Evans’ advocaat wat voorzichtiger: eerst de uitkomst van nog twee verhoren afwachten, die gepland staan voor begin juni.

Ook de rechter, die inmiddels al negen getuigen voor zich zag, vroeg zich af: ‘Welk nieuw licht zal dat nog werpen, behalve dat het huidige licht misschien nog wat helderder wordt?’

Het gaat om twee getuigen die Evans eigenlijk al had opgeroepen voor de tweede reeks, op 16 maart. Een van hen is de informant die Schiller gewaarschuwd zou hebben.

Voor hen bleek na een middag wachten geen tijd meer, na een vier (in plaats van twee) uur durend verhoor met een andere getuige die Evans op 16 maart had opgeroepen: de Britse taalkundeprof zelf. **MWV**

‘Dit is gewoon fucking gevaarlijk’

Dinsdag protesteerden duizenden mensen in Boedapest tegen de sluiting van de beste universiteit van Hongarije. ‘Ik woon in een land waar de grootste vijanden mensenrechten en academische vrijheid zijn.’

Om kwart over vijf klinkt handgeklap en luid geroezemoes op de hoek van de 6 Oktoberstraat in Boedapest. Rondom het gebouw van de Central European University, algemeen beschouwd als de beste onderwijsinstelling van Hongarije, lopen en staan steeds meer demonstranten. Op sommige van hun blouses of T-shirts is een blauwe button geprikt (‘#IstandwithCEU’, of het Hongaarse ‘#aCEUvalvagyok’). Anderen dragen vellen papier met slechts één woord: VETO.

Wat is er aan de hand? De Hongaarse regering heeft een wetsvoorstel in behandeling genomen: universiteiten die worden gefinancierd vanuit het buitenland mogen alleen

college geven als zij ook in dat land een vestiging hebben. De CEU ontvangt haar belangrijkste fondsen vanuit de VS, maar heeft daar geen vestiging. Als de wetswijziging doorgaat mag de universiteit vanaf september 2018 geen nieuwe studenten meer aannemen.

Volgens Ana Gurau, CEU-alumna en woordvoester van de demonstranten, is het voor de Hongaarse premier Orbán een manier om zichzelf steviger in het regeringszadel te drukken. ‘De CEU wordt door hem afgeschilderd als een soort publieke vijand. Een zondebok die de schuld krijgt van een hele rits problemen die Hongarije heeft.’

Eén van de demonstranten, de 27-jarige Zoltán Asmany, vreest het ergste. ‘Als een land oorlog gaat voeren tegen haar eigen onderwijs, is dat gewoon echt *fucking* gevaarlijk. Orbán is als een slechterik uit een film. Ik ben hier omdat het altijd beter is om mee te doen, dan om af te wachten tot een ander zegt wat moet

worden gezegd.’

Om half zes trekt de groep naar het kruispunt achter de Sint-Stefanusbasiliek. Drie CEU-studenten houden een toespraak. ‘Ik woon in een land waarin de grootste vijanden non-profitorganisaties, mensenrechten, academische vrijheid en vluchtelingen zijn’, aldus de 21-jarige Luca Janka László.

‘Wat willen we? Academische vrijheid! Wanneer willen we het? Nu!’, zwaait een latere spreker de luisteraars op. Met opgeheven vuist of VETO-papieren schreeuwen de omstanders mee.

De achterliggende reden voor het wetsvoorstel is niet duidelijk. ‘De universiteit leek behoorlijk goede banden te onderhouden met de regering’, aldus de Hongaarse student Daniël Jozsef. ‘Voor mij vormt dit geen directe bedreiging, want ik studeer in Zweden. Maar ik ben hier voor de toekomst van mijn land: als de CEU nu aan de beurt is, welke universiteit is dan de volgende?’ **MP**

Beurzen verder buiten bereik

Onderzoekers krijgen steeds lastiger een beurs bij subsidieverstreker NWO, rekent het Rathenau-instituut voor.

Het totale honoreringspercentage van alle NWO-potjes samen daalde van 26 procent in 2007 naar 20 in 2015. Er is meer geld, maar het aantal

aanvragen steeg sneller. Heeft u in januari een voorstel ingediend voor een van de 160 Veni’s die NWO gaat vergeven?

Met u nog 1.125 anderen; slechts een zevende van de indieners krijgt de subsidie. De rest heeft voor niets weken of zelfs maanden werk in het voorstel gestoken.

Voor een gedeelte van de aanvragers zal de afwijzing ook het einde van een wetenschappelijke carrière betekenen.

De afwijzingskansen verschillen ook per vakgebied, liet het Rathenau maandag zien. Bij de bèta’s krijgt 18 procent van de aanvragen geld, bij andere disciplines is dat 13.

Geld waarvoor wetenschappers in competitie moeten, de zogeheten tweede en derde geldstromen, neemt een steeds groter aandeel in van het totale universiteitsbudget: het percentage steeg van 23 procent naar 28.

‘Door zogeheten matching wordt een nog groter deel van alle beste-

dingen gestopt in deze geldstromen’, merkt het instituut daarbij op. Matching is een bestuurdersterm die benadrukt dat een onderzoeksbeurs echt alleen het onderzoek betaalt. Maar zaken als het gebouw en de personeelsfunctionaris kosten ook geld, en dat moet de universiteit betalen. **BB**

Achtergrond

Nigeria moet het zelf doen

Corruptie verlamt de economie, maar hoogleraar houdt moed

'Je kunt niet alle problemen op het bordje van Shell leggen. Ze zijn niet de politie of het leger.'

Het is onmogelijk om in Nigeria zaken te doen zonder de regels te overtreden, zegt Chibuïke Uche. Nu steeds meer buitenlandse bedrijven vertrekken, vestigt hij zijn hoop op de lokale ondernemers.

DOOR VINCENT BONGERS 'In Nigeria is corruptie onderdeel van de maatschappij. Het is haast een instituut geworden, net als een ministerie of de rechtbank', zegt de Nigeriaanse econoom en accountant Chibuïke Uche, die dinsdag officieel is benoemd op de Stephen Ellis-leerstoel voor financiën en integriteit in Afri-

ka, vernoemd naar de in 2015 overleden historicus die was verbonden aan het African Studies Centre.

Iemand als oud-gouverneur James Ibori werd afgelopen februari als een held onthaald, nadat hij vier jaar in het Verenigd Koninkrijk in de bak heeft gezeten voor fraude en het witwassen van geld. Dat is echt een probleem. Hij werd toegejuicht en er was een dienst in een kerk georganiseerd om hem te verwelkomen. Terwijl hij in Engeland in de rechtszaal gewoon zijn misdaden had bekend, zei hij nu dat hij niets fout had gedaan: "Ik ben geen dief."

Corruptie is de standaard in Nigeria. 'De opkomst van de terreurorga-

nisatie Boko Haram is ook te wijten aan dit gebrekkige bestuur. De populatie in Nigeria is zeer jong. Een heel grote groep kinderen groeit op zonder goed onderwijs. Ze hebben geen zicht op een baan en dat maakt ze kwetsbaar voor extremisten. Een bomgordel omdoen en jezelf oplazen, dat doe je pas als er geen hoop meer is. Dit soort bewegingen pak je aan door de economische vooruitzichten van jongeren te verbeteren.'

Uche komt zelf uit de stad Enugu, de hoofdstad van de regio Biafra. 'Daar woedde van 1967 tot 1970 een vreselijke oorlog. Het Igbo-volk, waartoe ik behoor, werd vervolgd. Er vielen duizenden slachtoffers.

Biafra verklaarde zich dan ook onafhankelijk, dat zinde de Nigeriaanse regering niet. Met als gevolg een gewapende strijd waarbij drie miljoen mensen, voornamelijk Igbo, omkwamen. Ik ben geboren in 1966 dus ik heb zelf de oorlog niet bewust meegemaakt. Mijn ouders, beiden medici, woonden oorspronkelijk in het westen van Nigeria, maar moesten naar Biafra vluchten. Daar hebben we de hele oorlog gezeten. Ze hebben toen gewonden en zieken behandeld. Het was heel moeilijk, maar gelukkig hebben ze het overleefd.'

Spanningen zijn er nog steeds. 'Als je het Nigeriaanse nieuws volgt, dan zie je reportages over groepen die een onafhankelijk Biafra willen. Dit heeft ook vooral weer te maken met de slechte economische omstandigheden.'

Om dit proces te doorbreken is het nodig om voor werk te zorgen. 'Het grootste probleem dat Nigeria heeft, is dat er een systeem van *crony capitalism* is ontstaan. Het land wordt in 1960 onafhankelijk van Groot-Brittannië. In de jaren zeventig nationaliseert de Nigeriaanse overheid het kapitaal. Een groot deel van dat geld komt dan in handen van een kleine groep figuren, die niets weet van ondernemen maar wel dikke maatjes is met hoge ambtenaren en politici. Alles draait om vriendjespolitiek. Multinationals betalen deze groep om zaken te kunnen doen. Dit heeft de lokale economie vernield en legt de ontwikkeling van lokale industrieën plat.'

Nigeria is een olieland. 'Maar het levert alleen ruwe olie: het raffineren gebeurt in het buitenland. Wij importeren de benzine weer uit Nederland. Bizar natuurlijk! Het verwerken moet natuurlijk in Nigeria zelf gebeuren.'

De grote speler is Shell. Het bedrijf krijgt veel kritiek omdat het te weinig doet om de enorme vervui-

ling aan te pakken. 'Shell kan zeker meer doen, maar ze zijn niet alleen verantwoordelijk. Ook lokale overheden schieten tekort. Daar komt nog bij dat er allerlei militante bewegingen het gebied onveilig maken en pijpleidingen opblazen. Er wordt materiaal vernield om olie te stelen. Dat kun je niet allemaal op het bordje leggen van Shell. Ze zijn niet de politie of het leger.'

Voor buitenlandse bedrijven is het overigens steeds moeilijker geworden om in Nigeria te werken. 'Dat komt door het invoeren van anti-corruptieregelingen. Op smeergeld betalen staan hoge boetes. Maar het is heel lastig functioneren zonder het af en toe toeschrijven van een envelop met inhoud. De Nederlandse detacheerder Brunel is in 2015 vertrokken omdat het onmogelijk werd om in Nigeria zaken te doen zonder de regels te overtreden.'

De Nigerianen moeten zelf hun economie op poten zetten, vindt Uche. 'Dat is lastig, maar er zijn bemoeidende ontwikkelingen. Ik heb onderzoek gedaan naar de cementindustrie. Tot een jaar of vijftien geleden importeerden Afrikaanse landen dat. Belachelijk, want het is redelijk eenvoudig om zelf te produceren: alle grondstoffen zijn aanwezig. Ondernemer Aliko Dangote is zelf begonnen met cement te maken, met succes. Hij heeft haast de hele Afrikaanse industrie in handen en is uitgegroeid tot de rijkste man van het continent. Hij is ook bezig om een grote raffinaderij te bouwen. Dangote verdiende eerst aan de import van buitenlands cement, maar stapte over naar productie. Hij durfde dat risico te nemen. Dat is de dynamiek die Nigeria nodig heeft.'

Maar er zijn ook kanttekeningen. Dangote schenkt bijvoorbeeld ook grote bedragen aan de *Peoples Democratic Party*. 'De vermenging van zaken, bestuur en politiek is nog steeds aanwezig.'

Je bent nooit echt alleen

Belangrijkste tip voor solo-reiziger: laat je niet tegenhouden

Ervaringsdeskundigen gaven dinsdag tips aan vrouwen die alleen op reis willen. 'Samen zwemmen is als seks.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Kijk uit voor macho's, pas je aan, kleed je niet te opzichtig, en ga 's avonds niet alleen over straat. Zo klinken de adviezen van sprekers op het evenement *Alleen reizen, het verschil tussen man en vrouw*, georganiseerd door studentenreisvereniging AEGEE. Ze hebben allemaal op eigen houtje een verre reis gemaakt: Ghana, Tanzania, Zuid-Amerika, India, Nepal en Australië. De meesten zeggen: laat je niet tegenhouden door enge verhalen, maar bereid je wel voor.

'Hou er rekening mee dat de verhouding tussen man en vrouw overall anders zijn', zegt Emma Holtmaat (22). Ze reisde op haar achttiende zes maanden door India en Nepal. Toen ze een Indiase jongen ontmoette en bij hem achter op de motor ging zitten, wilde hij niet

verder rijden totdat hij haar mocht zoenen. 'Toen heb ik heel hard duidelijk moeten maken dat ik dat niet wilde. Een Indiase vriend legde later uit, dat samen met een jongen weggaan bijna betekent dat je een relatie hebt. Achterop de motor zitten is als zoenen. En samen zwemmen is als seks.'

'Ik had niet verwacht dat er zoveel mensen zouden komen', geeft antropologiestudent Elise van Dansik aan het begin van haar lezing toe. De organisatie had het ook niet helemaal zien aankomen: wegens grote belangstelling werd de bijeenkomst op het laatste moment verplaatst van café De Eeuwige Student naar een collegezaal in het Lipsius. De zaal zit vol, met voornamelijk vrouwelijke studenten.

Van Dansik vertelt dat ze tijdens haar onderzoek in Ghana voorin een busje wilde zitten, maar de chauffeur zette haar achterin. 'Hij zei: "Je mag niet voorin zitten, je bent een vrouw. Jullie hebben niet genoeg moed." Dus zat ik op de rotste plek. Een collega van me legde later uit, dat ze vinden dat

vrouwen de mooiste wezens zijn, die beschermd moeten worden. Ja, als je het zo brengt... Vanuit Westers oogpunt willen we in discussie gaan. Wij willen die vrijheid en onafhankelijkheid. Maar dat heb ik daar moeten loslaten.'

Als vrouw alleen op reis trek je de aandacht, met een man erbij is meteen een stuk rustiger. De enige mannelijke spreker Thijs Jannes (life science & technology) reisde drie maanden met een rugzak door Chili, Bolivia en Peru. Hij heeft een vriendin, die vier maanden alleen door Zuid-Amerika reisde, om wat extra advies voor vrouwen gevraagd. 'Zuid-Amerika is een machocultuur, dus als je als vrouw alleen op straat loopt, roepen en fluiten mannen je veel na. Met een man bij je is het veel rustiger. Dan denken ze: 'Ik pak de volgende wel.'

De vriendin werd een keer op het strand lastiggevallen door een man die zijn broek liet zakken en begon te masturberen, vertelt hij. De zaal schrikt. 'Maar omstanders gingen om haar heen staan om te helpen. Dat is daar natuurlijk ook

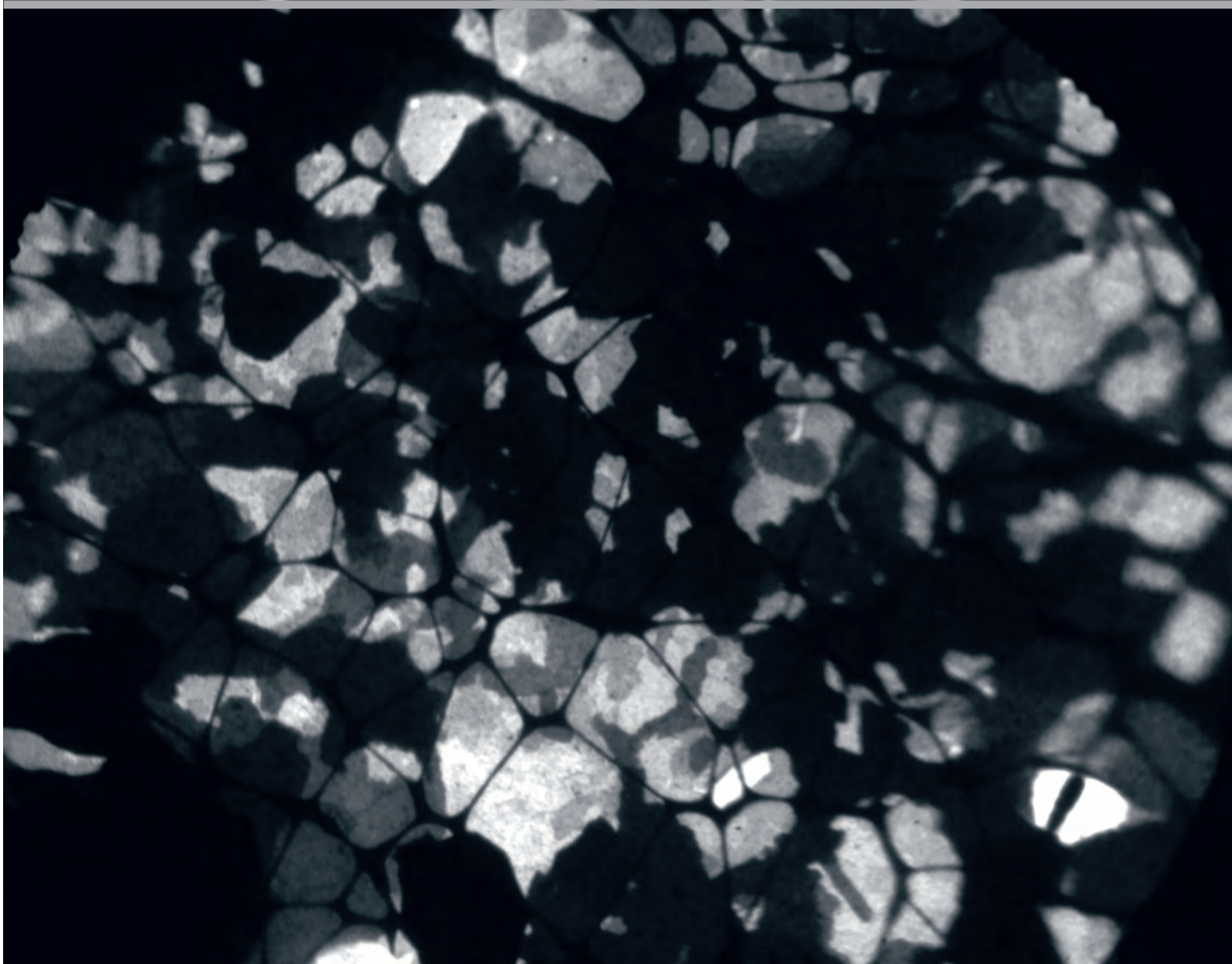
echt geen normaal gedrag.' Zelf heeft hij ook een paar tips: 'Plan je eerste dag vooruit, luister naar *locals*, vertrouw op je gevoel en koop een reisgids.'

'Maar laat je vooral niet overhalen om het niet te doen', geeft Holtmaat als raad.

'Je kan enge dingen meemaken, maar er zijn er zoveel die helemaal niks engs overkomt. De keren dat ik zelf enge momenten had, waren ook de momenten dat ik heel naïef deed. En daarnaast: het is heel makkelijk om vrienden te maken. Je bent bijna nooit echt alleen.'

Reese Witherspoon alleen op voettocht over de Pacific Crest Trail in de film *Wild* (2014)

Beeld gemaakt door de elektronenmicroscopie ESCHER, ook wel: Electronic Structure CHEMical nanoimaging in Real time.

Sloom sluipende elektronen

Natuurkundigen bouwen unieke microscoop

Leidse natuurkundigen werken aan een nieuwe vorm van elektronenmicroscopie. 'Veel mensen zeiden dat dit niet kon, maar we zijn het gewoon gaan proberen.'

DOOR BART BRAUN Stel, je staat op het strand, en je kijkt naar de zee. Dan kun je goed zien waar de zandbanken liggen: daar breken de golven op. De krabben die op de zandbank lopen, zijn te klein om zo op te sporen. De golflengte van het bewegende water is zoveel groter dan een krab, dat een golf er gewoon omheen kronkelt. Een krab kun je wel gewoon zien met je ogen: die vangen het licht op dat vanaf het diertje terugkaatst.

Wil je nou iets zien dat veel kleiner is, het virus waar de krab ziek van wordt, bijvoorbeeld, dan lukt dat niet zomaar. Virussen zijn zo klein dat het licht daar omheen gaat, net als de golven bij de krabben. Je hebt kleinere golflengtes nodig om die zichtbaar te maken.

Dat kan met elektronen: dat zijn zowel deeltjes als golven. Je kan ze ergens op af of juist doorheen schieten, en met behulp van de terugkaatsende of door je onderwerp heenvliegende elektronen kun je een afbeelding maken. Zo krijg je zelfs losse atomen in beeld, een miljard keer kleiner dan een krabbeetje.

Als je een apparaat bouwt dat dat doet, heet dat een elektronenmicroscoop. De allereerste werd al in de jaren dertig gebouwd, door de Duitser Ernst Ruska. Maar liefst vijftig jaar later, vlak voor zijn dood, zou hij er een Nobelprijs voor krijgen.

Hij toonde aan dat het kon, maar hij dacht in eerste instantie dat het domme techniek was, vertelt natuurkundige Daniël Geelen. 'De platinagaasjes die hij wilde bekijken, smolten de hele tijd. Pas later kwam hij erachter dat hij beter heel dunne gaasjes kon gebruiken.'

Dat zit zo. Elektronen zijn niet alleen golven, maar ook deeltjes. Om ze door je te onderzoeken monster heen te kunnen schieten, moet je ze een flinke energie meegeven. Die hoog-energetische elektronen kegelen vervolgens de elektronen en atomen in je monster van hun plek. Je maakt je samples dus stuk met hetzelfde spul waarmee je ze in beeld wil brengen. 'Als je een eiwit wil zien en je doet het niet goed, dan zit je te kijken naar hoe een ei kookt', legt Geelen uit.

Hij en zijn collega's hebben echter een oplossing verzonnen. Als je de elektronen juist met een heel lage energie door je monster stuurt, een honderdduizendste van wat een normale elektronenmicroscoop gebruikt, komen ze én door je monster heen, én maken ze niets kapot onderweg. Geelen gooit een sleutelbos in de lucht, om te laten zien hoe die steeds langzamer beweegt tijdens het hoogste punt van de boog: 'Dat is wat we met onze elektronen doen. We remmen ze af met een elektrisch veld, zodat ze heel langzaam door het sample heen gaan.' Ze hebben zo weinig energie dat ze niet meer kunnen botsen: ze sluipen er als het ware doorheen.

Dat klinkt misschien simpel, maar het is niet simpel om het echt te maken. Geelen heeft 'een heel kerkhof' van verbrande onderdelen, van alle mislukte pogingen om de benodigde hoogspanning goed te krijgen. Het mechanisme dat vervolgens een afbeelding moet maken van de elektronen is moeilijk om te maken, en het corrigeren van de 'lenzen' was een enorme opgave.

'Bij een elektronenmicroscoop is je lens een magneetveld. Glas kun je bijlijpen zoals je wil, maar je kan niet slijpen aan de Maxwell-vergelijkingen die de relatie tussen magnetisme en elektriciteit beschrijven', verzucht de promovendus.

Het was bovendien maar de vraag of het trucje zou lukken. 'Heel veel

mensen zeiden dat het niet kon, omdat de langzame elektronen allerlei quantummechanische wisselwerkingen zouden aangaan met het monster. Wij zijn het gewoon gaan proberen; niemand anders had het gedaan.'

Net als Ruska moest ook Geelen beginnen met dunne samples. Zijn eerste metingen waren aan grafeen, een vorm van koolstof die slechts één atoom dik is. 'Uiteindelijk willen we daar andere dingen op gaan leggen, zodat we aan die dingen kunnen meten.' Goudbolletjes van enkele nanometers groot lukken ook al, eiwitte staan nog in de planning.

Geelen: 'We kunnen de energie die we de elektronen meegeven heel voorzichtig en gecontroleerd opschroeven. Op die manier kun je precies zien wanneer ze wel schade beginnen te doen. Dat is een eigenschap die per materiaal verschilt, en belangrijk kan zijn om te weten.'

Toch is grafeen zelf ook al interessant om op deze manier te bestuderen, legt Geelens begeleider Sense Jan van der Molen uit. Omdat de elektronen met zo'n lage energie reizen, vertonen ze ander gedrag dan

hun voortschietende collega's uit een gewone elektronenmicroscoop. Geelen: 'De beeldvorming komt tot stand via quantummechanische effecten, en die geeft je ook informatie over de wisselwerking tussen de verschillende lagen grafeen. We meten in een volkomen ander energiegebied, dan is de fysica ook anders.'

De resulterende afbeeldingen zijn abstracte vlakvullingen en de Leidse fysici hebben hun apparaat daarom ESCHER genoemd. Daar kwam wel wat puzzelwerk bij kijken: het staat voor Electronic Structure CHEMical nanoimaging in Real time.

De metingen zijn ook buitengewoon interessant voor het bedrijfsleven, dat er rekening mee houdt dat binnen afzienbare tijd allerlei elektronica op basis van grafeen wordt gemaakt. Of voor onderzoek naar rondschiepende elektronen die niet uit een microscoop komen. Geelen: 'Als er bijvoorbeeld een röntgenfoto van je wordt gemaakt, activeert de straling elektronen in je lichaam. Wat doen die precies? Dat kun je met een gewone elektronenmicroscoop niet onderzoeken, maar wel met die van ons.'

Vooringenomenheid

Erg eigenlijk, dat er geen goed Nederlands woord voor *bias* bestaat. De beste vertaling is nog 'vooringenomenheid', maar als je daarover begint, snapt niemand wat je bedoelt. Als onderzoeker probeer je zoveel mogelijk te voorkomen dat je data worden vernageld door iets dat uit jezelf komt. Je kan bijvoorbeeld heel graag willen dat je hypothese waar is, en dat kan je uitslag beïnvloeden. Om dat te voorkomen leer je hier op de universiteit van alles over onderzoeksopzet en statistiek, maar het blijft mogelijk dat onderzoekers zichzelf per ongeluk voor de gek houden, of de buitenwereld expres.

Stel nu dat zulke *biases* echt voorkomen, wat zou je dan verwachten? Bijvoorbeeld dat jonge onderzoekers vaker een groot effect vinden: hun carrière hangt immers meer af van indrukwekkende resultaten. Of dat onderzoekers in landen waar je via hevige competitie aan onderzoeksgeld moeten komen, vaker grote effecten vinden.

Daniele Fanelli en John Ioannidis van Stanford University zijn de twee bekendste onderzoekers van onderzoek ter wereld. Ze schreven samen met de Leidse Rodrigo Costas een artikel in *PNAS* over 1910 meta-analyses. Dat zijn artikelen die alle onderzoeken naar een bepaalde vraag bij elkaar vegen. Da's handig voor dit soort werk, want dan staat alles al netjes bij elkaar. Dan kun je vervolgens gaan kijken of je ook dit soort effecten in de effecten vindt.

Dat deden de drie wetenschappers. Jonge onderzoekers komen inderdaad met uitgesprokener resultaten. In landen waar onderzoeksgeld vooral naar universiteiten gaat, in plaats van direct naar onderzoekers, zijn onderzoekers minder gauw geneigd om hun resultaten te overschatten.

De auteurs benadrukken dat de hoeveelheid vooringenomenheid klein lijkt – ongeveer één procent van de spreiding in resultaten valt erdoor te verklaren – en de verschillen tussen de vakgebieden groot. Dat laatste suggereert dan weer wel dat als je het wil aanpakken, elke discipline een eigen aanpak vereist.

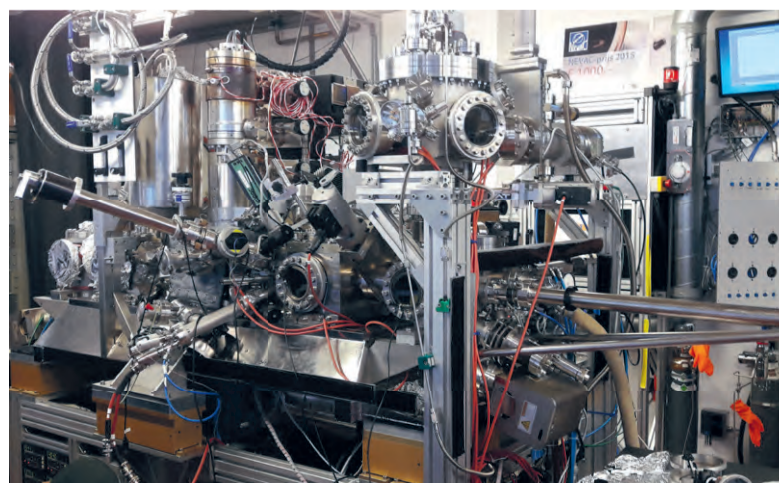

Rupsengevaar

In *Biological Conservation* staat een stuk over eikenprocessierupsen. Ze eten eikenbladeren, en als ze aan de wandel gaan doen ze dat in een grote optocht: een processie. Ze zijn vooral bekend omdat de haren waar ze mee bedekt zijn huiduitslag en ademhalingsproblemen kunnen opwekken, ook jaren nadat er een rupsenstoet langstrok.

Dat is best onhandig, en in Groot-Brittannië, waar de soort pas sinds 2006 voorkomt, willen ze de verspreiding ervan dan ook goed in de gaten houden. Dat is waarom Naturalis-bioloog Willem Ellis co-auteur is van het artikel: in Nederland doen we dat al. Mensen die vrijwillig nachtvlinders gaan vangen met lichtvallen, geven dat door in een centrale databank. Tussen 2002 en 2013 hebben de nachtvlinderkijkers 417614 individuele vlinders gespot, waarvan 2640 eikenprocessievinders.

De onderzoekers leggen de Nederlandse dataset naast de Britse situatie, en komen tot de conclusie dat een team van *citizen scientists* weliswaar nuttig kan zijn om de soort vroeg op te sporen, maar zeker niet voldoende is om echt tot op de paar kilometer nauwkeurig bij te houden of er rupsengevaar dreigt of niet.

'Niemand anders had dit nog gedaan.'

Achtergrond

071 - 527 ...

Turkse U-bocht

Turkse leiders wijken af van hun ideologie na een economische crisis, beargumenteert promovendus Onur Ada tijdens zijn lezing 'Turkey in crisis: U-turn or head on?'

Wat bedoelt u met die titel?

'Ik kijk naar de reactie van Turkse politieke partijen tijdens crises. Ik vergelijk de kemalistische partij (die stond voor modernisering en verwestering, *red.*) tijdens de economische crisis van 1929, met de AKP, de islamitische partij, tijdens die in 2008. Ik stel de vraag of deze partijen onbuigzaam islamitisch en kemalistisch waren, of pragmatische besluitvormers? Ik denk het laatste.'

Hoezo?

'In 2008, na de crisis, werd het beleid van de AKP autoritairder. Ze bemoeiden zich met de media, ze beperkten de vrijheden in het land en mengden zich steeds meer in het dagelijks leven van de bevolking. Mensen kregen de indruk dat de overheid hun levens wilde transformeren. Er zijn natuurlijk meer factoren die meespelen. Maar de economische crisis is een belangrijke.'

'Het effect was indirect. De EU werd hard geraakt, en politieke partijen die tegen het EU-lidmaatschap van Turkije waren, kregen steeds meer macht. De publieke opinie keerde zich er ook steeds meer tegen. De Turkse leiders reageerden sterk op deze kritiek. Ze zochten ook naar alternatieven. Een bondgenootschap met Rusland was een van de opties.'

Was de AKP daarvoor niet autoritair?

'Toen de AKP aan de macht kwam in 2002, was het een conservatieve, democratische partij. Ze werden gezien als bringer van meer democratische waarden. Tot het leger in 2007 een poging tot een staatsgreep deed en militaire kopstukken werden veroordeeld. Toen leek opeens alles gelegitimeerd: de partij begon zich steeds minder druk te maken om democratie, en meer om het behouden van de macht.'

Hoe kijkt u naar het huidige Turkse regime?

'Allereerst zijn ze bezig met overleven. Ze hebben een groot electoraat, en ze proberen dat te transformeren in lijn met hun nieuwe ideologische aanpak. De nadruk ligt op een nieuw Turkije, veel religieuzer, waarbij de islam een belangrijk onderdeel is van de nationale identiteit. President Erdogan wil met het referendum dat op 16 april wordt gehouden alle macht in handen krijgen. Hij klaagt over de instabiliteit van het parlementaire systeem, en de scheiding van machten. Hij beargumenteert dat er de afgelopen twee jaar al een *de facto* presidentieel regime is geweest. Het referendum maakt het alleen officieel.'

Wat gebeurt er als hij zijn zin krijgt?

'Het kabinet wordt dan zo goed als nutteloos. Het is zelfs mogelijk dat er geen kabinet zal zijn. Het kantoor van de eerste minister zal misschien worden opgegeven. Er zijn dan geen *checks and balances*.

'Erdogan wil zo lang aan de macht blijven als hij kan. Hij wordt gezien als een charismatische leider in Turkije, en in zekere mate in het Midden-Oosten. De persoonlijkheidscultus om hem heen wordt met de dag sterker. Maar het land wordt ook steeds verdeelder door de strategieën van de AKP. De helft van het land houdt van Erdogan, terwijl de andere helft hem waarschijnlijk haat. Daarom verwacht hij dat de reactie van zijn tegenstanders tegen hem heftig zal zijn, mocht hij de macht verliezen.' AK

'KOM OP CHICKS! Dit zijn jullie meters!'

Foto Merijn Soeters

> Verder lezen op pagina 6

In de roeisport bestaan er twee gewichtsklassen: zwaar en licht. Voor lichte dames en mannen geldt een maximum gewicht voor de individuele roeiers en het gemiddelde van de ploeg. De 'stuurtsjes' moeten in zowel de zware als de lichte klasse juist voldoen aan een minimumgewicht: 50 kilo als je vrouwen stuurt en 55 kilo voor het sturen van een mannenploeg. Als vrouw mag je mannen sturen en vice versa, al komt dat laatste zelden voor.

Voor een wedstrijd moet iedereen zich 'inwegen'. Wie lichter is dan het minimumgewicht krijgt extra ballast mee in de boot, bijvoorbeeld een zak zand. Het streven is uiteraard om zo dicht mogelijk bij het minimumgewicht in de buurt te zitten. Bij zware ploegen maakt dat minder uit, maar bij lichte ploegen kan een kilo al het verschil maken.

'Toen ik lichte dames stuurde, was ik veel bezig met mijn gewicht', vertelt Ellen Breedveld (23, journaliste en nieuwe media). 'Ik ben 1.73 en woog 49,8 kilo, dat is ongezond licht. Maar coaches letten er nu beter op dan vroeger. Ik weet nog dat er een stuur was die moest afvallen en elke dag alleen een kiwi at. En dat de roeiers alsnog aan haar vroegen of dat wel verstandig was, zo vlak voor de wedstrijd, niet wetend dat die kiwi alles was dat ze at. Dat zou nu gelukkig niet meer kunnen.'

Liselot Pelle kan dat beamen: 'Ik had twee dagen achter elkaar een wedstrijd. Op de tweede dag woog ik anderhalve kilo minder dan op de

'Dit is de perfecte combinatie van sporten en coachen'

eerste. Toen zei mijn coach: "Dit ga je niet meer doen." Je bent ook niet scherp als je te weinig eet, dan stuur je een stuk slechter.'

Voor wie toch onder het minimumgewicht zit, zijn er trucs om te zorgen dat er geen zak zand mee hoeft in de boot. 'Je moet voor de wedstrijd één keer op die weegschaal staan, dan moet je die 50 of 55 kilo wegen', legt Breedveld uit. 'Tussen het wegen en het roeien maakt het niet uit wat je doet. Dus veel stuurtsjes drinken voor het wegen bijvoorbeeld veel water en plassen het daarna uit. Mijn record is 2,5 liter.'

Anderen gaan zonder schoenen de boot in, of ze plakken warmtepleisters op hun rug zodat ze minder kleding aan hoeven. 'Het klinkt bizar', stelt Van 't Oever vast. 'Maar het gaat niet alleen om het gewicht. Het zijn ook psychologische trucs om je ploeg te laten presteren. Als zij zien dat jij er alles aan doet om zo licht mogelijk te zijn, raken zij ook gemotiveerd.'

Op het minimumgewicht zitten, is niet genoeg. Een goede stuur heeft inzicht, weet het vertrouwen van de ploeg te winnen, en kan roeiers motiveren als ze eigenlijk niet meer kunnen. 'Ik vind het leuk om aan het hoofd te staan en de boel

Foto Merijn Soeters

te coördineren', vertelt Maud Westendorp (26, taalwetenschap). 'Het is voor mij de perfecte combinatie van sporten en coachen. Bij trainingen op het land doe je gewoon mee.' Coban: 'Ik vind het bijna verslavend. Je levert fysiek gezien niets, maar de ploeg gaat heel veel minder hard zonder je. Ik had vorig jaar een boot waarin mijn microfoontje soms uitviel, en op die momenten konden ze het echt niet meer.'

Op de lange baan zijn er bochten, maar op een korte baan gaat de boot recht vooruit. Dan is het daadwer-

kelijke sturen minder belangrijk, en maakt het motiveren en geven van goede commando's het verschil. Breedveld: "KOM OP CHICKS", roep ik dan. "VERTROUWEN EN VECHTEN! DIT ZIJN JULLIE METERS!"

'Als stuur weet dat je daardoor harder ging', zegt Van 't Oever. 'Soms heeft de ploeg dat niet eens door, dat is het leukste. Dan denk ik: dat heb ik gedaan. En dat is echt een lekker gevoel.'

DOOR SUSAN WICHGERS

De stuurli van Asopos de Vliet,, Foto Marc de Haan

...en die van Njord. Foto Taco van der Eb

Verjaag ze niet, omarm ze!

Waarom Leiden de zilvermeeuw moet koesteren

Een goede meeuw is een dode meeuw, luidt het Leidse gezegde. Maar als we echt van de natuur houden, moeten we de vogels niet verjagen, betoogt **Norbert Peeters**. Doe als Nobelprijswinnaar Niko Tinbergen, en leer van ze!

Menig rechtenstudent heeft in een vluchtige opwaartse blik twee zwarte vliegers boven het Kamerlingh Onnes Gebouw zien zweven. Daar wappert in de voorjaarsbrieven het volgende wapenfeit in een voortdurend conflict tussen mens en meeuw.

De vliegende vogelverschrikkers met het silhouet van een roofvogel zijn een zogeheten meeuwwerende maatregel, om te voorkomen dat deze vogels nestelen op de dakruimte van het faculteitsgebouw. Hoewel de eerste leg eieren pas eind april verschijnt, beginnen paren vanaf maart een geschikte broedplaats te zoeken. Of de roofvogelvliegers de meeu-

wen daadwerkelijk om de tuin leiden, moet nog blijken. Wel rijst de vraag in hoeverre deze maatregel in overeenstemming is met de Flora- en Faunawet die het verstoren van beschermde vogels (zoals de zilvermeeuw) tijdens het broedseizoen verbiedt. Welnu, deze wet wordt op slinkse wijze vermeden door een subtiel semantisch verschil. Verjaging is strafbaar, maar wering is zonder vergunning toegestaan.

Het is hoog tijd voor een herwaardering van de meest gehate Leidenaar: de zilvermeeuw. Luister om te beginnen naar wat de kenners over *Larus argentatus* zeiden. In 1937 bejubelde de ornitholoog Willem Hilbrand van Dobben de vogel in het tijdschrift *De Levende Natuur*. 'Ieder is het er over eens dat aan de meeuwen als sieraad van de duinkust en van ons stedenschoon een ruime plaats toekomt.'

De Nobelprijswinnaar en Leidse etholoog Niko Tinbergen gaat in zijn boek *The Herring Gull's World*

(1953) zelfs zo ver om het gekrijs van de meeuw te typeren als 'wonderfully melodious'.

Van oudsher lijkt de meeuw enkel lof te oogsten als symbool van vrijheid, bringer van geluk en een hoopvol teken van naderend land voor schippers op zee. Maar sinds de meeuw is verhuisd naar de stad is het tij gekeerd.

De meeuwenkolonie die nu op de Leidse daken broedt, is afkomstig uit het duingebied tussen Wassenaar en Katwijk. Dit is tevens één van plaatsen waar Tinbergen veldonderzoek deed naar het sociale gedrag van de zilvermeeuw. Na herhaaldelijke en langdurige observaties bracht hij orde in de schijnbaar chaotische en willekeurige bewegingen van deze vogels. Hij ontwaarde een veelheid aan ingewikkelde signalen en rituelen die een cruciale rol spelen in conflicten, partnerkeuze en ouderlijke zorg.

In *The Herring Gull's World* schrijft Tinbergen: 'Het is spannend om te ontdekken dat de vogels die je

bestudeert niet slechts exemplaren zijn van de soort *Larus argentatus*, maar dat zij kennissen zijn, individuen waarmee je een persoonlijke band hebt.'

Een van zijn beroemdste vondsten betreft de functie van de rode vlek op de gele snavel van de meeuw. Hij ontdekte dat hongerige kuikens net zo lang naar deze vlek pikken, totdat de ouder het voedsel uitbraakt. Daarbij vermoedde hij dat de kleur een doorslaggevende rol speelt in de pikreflex van het kuiken.

Om dat te onderzoeken vervaardigde hij verschillende meeuwenkoppen met rode, blauwe, gele, witte en zwarte stippen op de snavel. Wat bleek: de rode stip werkte het beste om het bedelen van de kuikens uit te lokken (een experiment dat in 2008 herhaald is door hoogleraar ethologie Carel ten Cate, waarbij hij Tinbergen betrapte op een aantal slordigheden). Mede dankzij deze ontdekking ontving Tinbergen samen met de ethologen Konrad

Lorenz en Karl von Fritsch een Nobelprijs Fysiologie of Geneeskunde voor zijn baanbrekende onderzoek naar diergedrag.

In mei 1936 maakte Tinbergen melding van een vos in de buurt van Meijndel (bij Wassenaar) die aardig huishield in de kolonie. Aangezien de meeuw een grondbroeder is, wist het roofdier in een mum van tijd vele nesten leeg te plunderen. Gelukkig werd het beest snel gevangen en bleef de schade beperkt.

Maar sinds de herintroductie van de vos in het duingebied in de jaren tachtig moest de kolonie uitwijken. Een deel zocht zijn heil in de stad Leiden, waar de meeuwen niet alleen veilige broedplaatsen vonden maar ook een ware hoorn des overvloeds aan voedsel van de nalatige Leidenaars.

Zodra de zilvermeeuw zich succesvol vestigt, verandert hij al snel in een ongenode gast. Tijdens het broedseizoen houden zij stadsbewoners uit hun slaap en de straten van de binnenstad liggen bezaaid met huisvuil uit opengepikte vuilniszakken. De Leidenaars slaan terug, met speciale gele vuilniszakken, ondergrondse containers, eierrapers en andere middelen. Maar de fladderende vlerken geven zich niet gewonnen. Zelfs de inzet van een valkenier mag niet baten, zilvermeeuwen zijn zeer gewiekst en herkennen al snel de kleur van het busje.

Menig Leidenaar heeft de mond vol van biodiversiteit en een dier-vriendelijke stadsomgeving. Maar niet als het ten koste gaat van de nachtrust en een schoon straatbeeld. Ook de universiteit heeft klimaat hoog in het vaandel en pocht met een Green Office en andere duurzame initiatieven. Maar owee, als een zilvermeeuw besluit te nestelen op één van haar daken. In Leiden geldt dan al snel dat de enige goede meeuw een dode meeuw is, of liever nog een goed gefossiliseerde prehistorische voorouder, die met groot onthaal naar Leiden is gebracht en binnenkort een ereplaats krijgt in het nieuwe Naturalis.

In tegenstelling tot de panda (of de T-rex) past de meeuw zich eenvoudig aan in nieuwe situaties en volhardt hij in tijden van tegenspoed. Daarom is het de hoogste tijd voor een herwaardering van deze bijzondere vogel. De hofstad kan daarbij als lichtend voorbeeld dienen. Al in de zestiende eeuw geniet de ooievaar daar een voorkeursbehandeling. Zo stelt het stadsbestuur van Den Haag een riant bedrag beschikbaar om de ooievaars te voeren met paling en worden er verschillende broedplaatsen aangeboden.

Laten wij de meeuw uitroepen tot stadsvogel van Leiden! Als de bewoners in de tropen kunnen leven met het kabaal van insecten, vogels en apen, dan kunnen wij best samenleven met nazaten van de nobelmeeuwen van Niko Tinbergen.

We kunnen nog een hoop van ze leren, schreef hij al in 1936, in *De Levende Natuur*. 'Hoe langer we ons met de meeuwen bezighouden, hoe meer we te weten komen, maar hoe sterker we tegelijk voelen, hoe oppervlakkig onze kennis van hen toch eigenlijk nog is, en hoe weinig we het intieme leven van deze vogels nog begrijpen kunnen.'

NORBERT PEETERS, universiteitsmedewerker, studeerde archeologie en filosofie in Leiden. Vorig jaar verscheen zijn boek *Botanische revolutie: De plantenleer van Charles Darwin*

English page

The rise of the placebo

Placebos are steadily gaining a more favourable reputation. Although the “pleasing pill” was once science’s odd-man-out, it’s now “an incredibly important extension”.

BY BART BRAUN *Reader information leaflet:* this article could give the impression that placebos are important drugs. Well, they are, although mainly because they are a means for medical practice, and medicine does more than that. Doctors prefer to prescribe drugs that work better, *even better*, than a placebo. The placebo effect cannot cure cancer or grow amputated limbs back. A placebo is not the same as a medicine.

For years, placebos were defined as exactly everything a medicine is not. Its literal translation – “I shall please” – sounds like an accusation. Let’s say you want to study a substance of which you hope it will help combat a disease. You take a group of patients: you give half of them your substance and the other half a sugar pill, or inject a saline solution. Without the second group, your research is worthless, because, in almost all cases, both groups will get better.

You can only say that your substance actually has a pharmacological effect if the first group gets better more often than the second. Of course, the medical world is far more interested in those kinds of substances. Ever since the nineteenth century, when the doctors

realised the importance of a scientific basis, the chances that a visit to a doctor might actually cure you has increased by leaps and bounds. Anyone with pneumonia will prefer antibiotics to a bloodletting.

But what about the second group and their fake medicine? Why would a sugar pill or comforting words work at all? More and more people are looking into this. “Until recently, the placebo effect was the odd-man-out, something people didn’t talk about”, Andrea Evers, Professor of Health Psychology, explains. “In recent years, there’s been a huge turnaround. There’s more support for research and doctors agree that this kind of effect can have a considerable impact on their daily practice: ‘I already know that what I say when I prescribe antidepressants is important’, they’re saying now.”

More new stuff: brain research is being used to understand exactly what happens when the “pleasing pill” does its thing and this is helping to explain why the effect of a placebo is weaker in some people with Alzheimer’s: those parts of the brain have been damaged. Moreover, more and more studies using real patients are being published instead of studies done with psychology students recruited from the university cafeteria and given a pain stimulus, with or without real pain killers.

In short, placebos work because you expect them to. Your body produces extra saliva when it expects to eat and, in the same way, it produces extra painkilling substances when it

expects pain to be alleviated.

Just because the placebo effect is “all in the mind”, it doesn’t mean to say that it is vague, elusive or not real. Everything is the mind. There is no clear line between body and mind: an illness always affects both and so does a medicine. And body and mind affect each other, as placebos are seen to do, sometimes very impressively. For instance, Italian neurologist Fabrizio Benedetti proved that sufferers of Parkinson’s disease who were given a saline solution not only experienced fewer detrimental effects of their illness, they also produced more dopamine, of which they had too little. In other words: something real is happening here, something we can measure.

American placebo researcher Ted Kaptchuk conducted an inspiring study on people who suffered from Irritable Bowel Syndrome. Before he started, he gave them a detailed explanation of the placebo he wanted to prescribe; he told them that the effectiveness of placebos had been proved in countless studies and that they sometimes even worked just as well as “real” drugs. Those patients made huge strides: a placebo works even when you know you’re taking a placebo.

Kaptchuk, Benedetti and other great names from “placebology” visited Leiden just last weekend to attend the first global conference on the subject, organised by Evers and her colleagues for the Society for Interdisciplinary Placebo Studies.

In another of Kaptchuk’s experi-

ments, asthma sufferers were given a placebo inhaler. The inhalers did not work: the patients’ lung function did not improve. However, when asked, the patients said they felt less breathless – it made no difference, for how they felt, whether they were given a placebo or a drug.

“Medicine has always focused on drugs, but now there’s more interest in how to deal with an illness and everything that happens in the surgery – how a GP prescribes a drug, for instance”, say Evers. “That is an incredibly important expansion of the field. There have been plenty of discoveries in labs, but how do we apply them to GPs’ clinical practice? How much can we now say reliably

and recommend to use in practice?”

Patients must be told how placebo effects work and doctors must be trained to deal with the placebo effects and its dark counterpart, the nocebo. Because that exists too: if you have poor expectations of a drug, it increases the chances that those expectations will become a reality. “In a Dutch study on breast-cancer patients, some were given lots of information about the side-effects while the others received less information”, Evers continues. “The first group reported far more side-effects than the others. How much more relevant for doctors can it get? It’s time to produce some clinical recommendations.”

Coloured pills work better

Suggestion and expectation have a large impact on the treatment of symptoms, which is especially noticeable in placebo research. An Amsterdam meta-analysis dating from 2000, for instance, suggests that four placebo tablets a day have a better effect on duodenal ulcers.

Some physicians seem to evoke more placebo effects than others and there seem to be large differences between patients too. If you compare similar studies from different countries, you can see even more large differences: fake acid-reflux inhibitors worked much better for Germans than for Brazilians.

Blue and green pills have a more calming effect than white ones and it looks as if bright colours like yellow are better at alleviating symptoms of depression. A placebo with a well-known brand name relieves headaches more effectively than a nameless pill.

The placebo effect seems to be getting stronger, especially in the United States, and can be explained by the fact that studies are being conducted more thoroughly, but there are researchers who suspect that the abundance of advertisements for drugs – legal in America – have some effect.

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 22 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. *Rekenen, begripend lezen, groep 4, €5,- per les. **Voortgezet onderwijs**: *Engels, 2vwo. *Wiskunde, 3vmo. *Engels, 3havo. *Nederlands, brugklas, 2havo/vwo. *Nederlands, wiskunde, aardrijkskunde, brugklas vmbo-t, havo. *Wiskunde, brugklas, vmbo-t. *Nederlands, wiskunde, brugklas mavo. *Engels, 4havo. *Aardrijkskunde, brugklas vmbo/havo. **Leiden-Zuid**, 7 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs**: *Engels, 2mavo. Onderwijswinkel, Driftstraat 77, ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoonen@owwleiden.nl.

Lezing: De zin van het leven: In het licht van reïncarnatie en karma. Door Stichting I.S.I.S. Woensdag 12 april, 19.45 uur. Plaats: Galerie Café Leidse Lente, Haagweg 4, Leiden. www.stichtingisis.org

Academische Agenda

Prof.dr. J.W. Ouwerkerk zal op vrijdag 7 april een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Rechtsgeleerdheid, met als leeropdracht Europees strafrecht. De titel van de oratie is ‘Herijking van Uniestrafrecht. Over grondslagen voor strafrechtelijke regelgeving in de Europese Unie.’

Mw. H. Deng hoopt op dinsdag 11 april om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is ‘Chemical Tools to Modulate Endocannabinoid Biosynthesis’. Promotor is Prof.dr. H.S. Overkleeft.

Mw. J.E.F. Moonen hoopt op dinsdag 11 april om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is ‘Blood pressure and neuropsychiatric symptoms at old age’. Promotor is Prof.dr. R.C. van der Mast.

Mw. D. Vekony hoopt op dinsdag 11 april om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift

is ‘Ground zero’. Promotoren zijn Prof.dr. C.J.M. Zijlmans en Prof.dr. R. Zwijnenberg.

Mw. E.C. Loncon Antileo hoopt op woensdag 12 april om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is ‘El poder creativo de la lengua mapudungun y la formación de neologismos’. Promotoren zijn Prof.dr. W.F.H. Adelaar en Prof. dr. P. Miranda Herrera (Universidad Católica de Chile).

Mw. R.A. Schaarenburg hoopt op woensdag 12 april om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is ‘The role of Clq in (auto) immunity’. Promotoren zijn Prof.dr. R.E.M. Toes en Prof.dr. T.W.J. Huizinga.

Dhr. C.R. van der Torren hoopt op woensdag 12 april om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is ‘Investigating Remission and Relapse in Type 1 Diabetes’. Promotoren zijn Prof.dr. B.O. Roep en Prof.dr. P. Gillard (Universiteit Leuven).

Mw. A.P. Netten hoopt op woensdag 12 april om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is ‘The link between hearing loss, language, and social functioning in childhood’. Promotoren zijn Prof. dr.ir. J.H.M. Frijns en Prof.dr. C. Rieffe.

Mw. H. van Meir hoopt op woensdag 12 april om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is ‘Immunological aspects of conventional and new treatments for cervical cancer, an immunopharmacological approach’. Promotoren zijn Prof.dr. S.H. van der Burg, Prof.dr. J. Burggraaf, en Prof. dr. G.G. Kenter.

Mw. M. He hoopt op donderdag 13 april om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is ‘Systems diagnosis of chronic diseases, explored by metabolomics and ultra-weak photon emission’. Promotor is Prof. dr. J. van der Greef.

Dhr. M. Sun hoopt op donderdag 13 april om

11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is ‘Development of personalized health monitoring using ultra-weak photon emission based on systems medicine concepts’. Promotor is Prof.dr. J. van der Greef.

Mw. L. Plantagie hoopt op donderdag 13 april om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is ‘Algebraic filters for filtered backprojection’. Promotor is Prof.dr. K.J. Batenburg.

Mw. R.H. Kielman hoopt op donderdag 13 april om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is ‘In het laatste der dagen’. Promotor is Prof.dr. M.E.H.N. Mout.

Dhr. M.C. Boonstra hoopt op donderdag 13 april om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is ‘Targeted imaging in oncologic surgery’. Promotor is Prof.dr. C.J.H. van de Velde.

Loslaten is lastig

Sue the Night maakt video vol gecoiffeerde poedels

Volgende week donderdag stelt Sue the Night het nieuwe album *Wanderland* voor in het Paard van Troje in Den Haag. 'Als ik niet schrijf, word ik *cranky*.'

DOOR MARLEEN VAN WESEL 'Overdag ben ik heel extravert en snel afgeleid. 's Nachts ben ik meer een dromer en vind ik de rust om te schrijven', vertelt Sue the Night-frontvrouw Suus de Groot. 'Daar slaat de bandnaam op. Anderen horen er juist een aanklacht tegen de nacht in. Eigenlijk bestond Sue the Night al voor de band er was. Soms solo, soms in kleine bezetting. En tegenwoordig zijn we met z'n zessen.'

Volgende week verschijnt het album *Wanderland*. 'Het klinkt wel wat heftiger, zwaarder en alternatiever dan onze eerste plaat *Mosaic*', vindt De Groot. De single, 'Mind Dear', leverde alvast een nominatie voor een 3FM-Award op.

'Voor de clip. Bij eerdere video's had ik nog een stevige vinger in de pap, maar toen regisseur Thessa Meijer, een vriendin van me, met dit idee kwam, kreeg ze een vrijbrief.' Het leverde een filmpje op vol gecoiffeerde poedels en andere deelnemers aan een hondenshow. 'Ik vind het soms moeilijk om dingen los te laten, maar het is lekker om te zien dat niet alles dan misgaat.'

Afgelopen vrijdagavond zong ze 'Need You Tonight' van INXS voor Jesse Klaver, tijdens de maandelijkse media-uitzending van *De Wereld Draait Door*. Sue the Night, in 2014 nog 3FM-Serious Talent, is dit seizoen namelijk DWDD-huisband. 'Een paar dagen van tevoren horen we wie er komen. Samen met de gitarist en de redactie sparren we over nummers voor de gasten. Die hebben geen idee. Meestal levert dat heel leuke reacties op. En soms ook minder leuke. Voor Elle Bandita had de redactie het Blur-lied 'Girls And Boys' uitgezocht, vanwege haar pro-

gramma *Geslacht!*. Gaaf nummer, vonden we, maar we vroegen ons af of zij dat wel leuk zou vinden. En inderdaad, ze ging door de grond. En wij dachten: shiït, zie je wel...'

Als huisband spelen ze ook eigen materiaal, maar aan het schrijven daarvan is De Groot de laatste tijd weinig toegekomen. 'Door de release van het nieuwe album heb ik zowel overdag als 's nachts geen tijd. Als ik te lang niet kan schrijven, word ik *cranky*.'

Kleine optredens, zoals vorig jaar nog op een Leidse zolderkamer tijdens Stukafest, zitten er even niet in. 'Het liefst wil ik nu onze volledige sound presenteren. Maar ik vind het ook heel fijn om liedjes heel klein te spelen, zoals toen op Stukafest. Wat stonk het op die zolder naar bier, trouwens!'

Sue the Night, *Wanderland*, verschijnt 14 april
Paard van Troje, Den Haag, donderdag 13 april, 19.30, €14

Foto Rona Lane

Een knipoog naar de revolutie

Absurdistische Cubaanse verhalen verzameld

Cuba is geen communistisch openluchtmuseum, vindt Nanne Timmer. Ze stelde een bundel samen met werk van tegen-draadse en humoristische auteurs.

DOOR MARLEEN VAN WESEL 'De Amerikaanse dichter Allen Ginsberg werd in 1965 Cuba nog uitgezet, toen hij Che Guevara "een lekkere vent" noemde en informeerde naar de geaardheid van Raúl Castro', vertelt Nanne Timmer, universitair docent Latijns-Amerikaanse literatuur.

Ze verzamelde twaalf korte verhalen van jonge Cubaanse schrijvers voor de bundel *Twaalf verhalen en een Revolutie. La Isla de Cuba*.

'Aan het verhaal van Pedro de Jesús, "Het portret", zie je duidelijk hoe de maatschappij sindsdien veranderd is. De auteur speelt met Ginsbergs teksten. Zulke expliciete homoseksualiteit en erotiek, gevat in taalgebruik dat

ook in het Nederlands choquerend is, dat kon eerder echt niet. In de pers en in boeken over politiek gaat het steeds over het einde: als je nog naar Cuba wilt, moet je nú gaan. Alsof het nog een communistisch openluchtmuseum is. Deze verhalen laten juist een heel tegenstrijdig en divers Cuba zien, dat echt al wel in beweging is, vooral op literair en cultureel gebied.'

Dat verhaal van Pedro de Jesús is zelfs bij een staatsuitgeverij verschenen. 'In de bundel staan ook enkele verhalen die eerder alleen online te lezen waren. Het is echter moeilijk om in Cuba iets te doen, onafhankelijk van culturele instellingen. Belangrijker nog dan wát je zegt, is de vraag: bij wie hoor je? Schrijvers zijn aangesloten bij de nationale schrijversbond, journalisten bij de journalistenbond, enzovoorts. Dat alles zo is onderverdeeld, brengt bepaalde beleidskeuzes met zich mee. Sommige schrijvers hebben toch zelf onafhankelijke online tijdschriften opgericht.'

Als je iets kritisch wil zeggen, biedt fictie natuurlijk veel mogelijkheden. 'Vaak met humor. In het verhaal "9 en de Franse Revolutie" speelt auteur Lizabel Mónica een allegorisch spel met de Cubaanse Revolutie. In plaats van bijeenkomsten met Kameraden, staan "bijeentaken" centraal. Iets lichamelijks wordt zó uitvergroott, tot het net zo heroïsch en zinvol is als de Nationale Geschiedenis en de Revolutie.'

Voor de vertalingen werkte Timmer samen met een aantal oud-studenten van Latijns-Amerikastudies aan de Universiteit Leiden. 'Sommigen hebben al een carrière als gerenommeerd vertaler, anderen zijn net een paar jaar afgestudeerd. We kwamen samen om de verhalen te bespreken. Uitgeverij Marmer bleek gelukkig heel geïnteresseerd. Best bijzonder: verhalenbundels zijn al een lastig genre, en deze verhalen spelen zich af in een heel andere context. Bovendien zijn wij erg gewend aan realistische boeken en bestsellers. In Cuba is

er juist ruimte voor kleinere publicaties, met meer experimentele teksten, die zich misschien niet staande zouden houden in een marktmaatschappij.'

Wat de Cubaanse verhalen gemeen hebben, is ironie. 'Een knipoog naar het Cubaanse verhaal van de revolutie, gecombineerd met de alledaagse werkelijkheid. Vooral de verhalen van de jongere auteurs komt veel absurditeit voor. Het verhaal "Vijftienduizend bliksjes tonijn en niks om ze mee te openen", van Jorge Enrique Lage, gaat bijvoorbeeld over een man die met zijn manuscript bij een uitgever aanklopt, die allang niets meer uitgeeft. In plaats daarvan heeft die zich toegelegd op smokkel van onderdelen. Onderdelen waarmee je van alles kunt maken, van een mitrailleur tot een chocoladereep.'

Twaalf verhalen en een revolutie. La Isla de Cuba, samengesteld door Nanne Timmer, Uitgeverij Marmer, 208 pgs. €17,95
Lezing: Boekhandel van Stockum, zondag 9 april, 14.30 uur, gratis

Agenda

FILM

KIJKHUIS
Train to Busan
vr. zo. di. 21.30
TRIANON
Hidden Figures
dagelijks 18.30 + 21.15, do. vr. za. zo. ma. di. 15.45

LIDO

Lion (laatste speelweek)
do. vr. ma. di. 12.30
Meer films op bioscopenleiden.nl

MUZIEK

GEBR. DE NOBEL
CLICK – 10 years tour
Vrij 7 april, 23.00
The Exploited
Zo 9 april, 19.00, €26,-
DE TWEE SPIEGHELS
Christian Palmieri
Za 8 april, 16.00
Jamsessie o.l.v. Kurt Schwab
Ma 10 april, 21.00
STADSGEHOORZAAL
Tjeerd Gerritsen: Lachstof
Za 8 april, 20.30, v.a. €8,75
HET MUZIEKHUIS
De X: DraMali
Za 8 april, 20.30, €12,50
vanPolanen presenteert: Michael McDermott
Di 11 april, 20.30, €10,-
ACADEMIEGEBOUW
Inlooptconcert Lourens la Roi en Jan Verschuren
Wo 12 april, 13.00, gratis
BPLUSC OUDE VEST
Lunchconcert cellist Matthijs van Niekerk en pianist Dries van den Berg
Do 13 april, 12.45, €5,-

DIVERSEN

THEATER INS BLAU
True Colors
Do 6 april, 20.30, €17,50
Kirsten van Teijn: Zalf
Vrij 7 april, 20.30, €16,-
De Theatergroep: Driekoningenavond
Ma 10 april, 20.30, €12,50
LEIDSE SCHOUBURG
Introdans: Monumentaal
Di 11 april, 20.15, v.a. €15,50
BOEKHANDEL KOOYKER
Interview met Joost Swarte en Bartel Brussee over De Stijl
Zo 9 april, 15.00, gratis
FACULTEIT SOCIALE WETENSCHAPPEN
Franstalige lezing door Biram Dah Abeid
Di 11 april, 15.30
ACHMEA-GEBOUW
Lezing: Nieuwe architectuur in nieuwe tijden
Wo 12 april, 19.30, gratis (aanmelden verplicht)
BOEKHANDEL VAN STOCKUM
Signeersessie Jeroen Windmeijer
Za 8 april, 14.00
Lezing Nanne Timmer: Twaalf verhalen en een Revolutie
Zo 9 april, 14.30
Lezing Coen Simon: Oordeel zelf
Do 13 april, 19.00
LIPSIUS
Opening tentoonstelling Kunstgang: Mart van de Wiel
Wo 12 april, 19.00
Lezing: In search of Buddhist Western Tibet
Wo 12 april, 19.00
GEBR. DE NOBEL
Verstichting Symposium
Do 13 april, 19.30, gratis
HET NUTSHUIS (DEN HAAG)
Seminar: Minder Europa = minder mensenrechten?
Do 13 april, 18.00, gratis
LEIDS WEVERSHUIS
Expositie Zestien plus: Eigen Stijl
t/m 23 april 2017
MUSEUM VOLKENKUNDE
Tentoonstelling: Canadese Inuit kunst
t/m 7 januari 2018
SIEBOLDHUIS
Casper Faassen: De dingen die voorbij gaan
t/m 4 juni 2017
RIJKSMUSEUM VAN OUDHEDEN
Tentoonstelling: Koninginnen van de Nijl
t/m 17 april 2017
Tentoonstelling: Fibula's
t/m 7 januari 2018

Het Clubje

Foto Merlijn Doornik

‘We wisselen eigenlijk nooit’

Johannes en Klaas Govaert (33) promoveren tegelijk

Johannes (links op de foto): ‘Zenuwachtig? Nee hoor, nog niet...’
Klaas: ‘Ik heb het een beetje geparkeerd tot deze week, maar hoe dich-

terbij het komt, hoe zenuwachtiger ik word.
 ‘Mijn vrouw gaf me een stuk van een onderzoeker uit Nijmegen, waarin staat

dat promovendi daags van tevoren wel last krijgen van de zenuwen. Nogal een open deur, maar het is wel waar.’
Johannes: ‘Klaas wilde al in februari

promoveren. Toen zei ik: dat ga ik niet redden, doe maar juni. Het werd april. Het kostte nog heel wat stress om alles af te krijgen.

‘We hebben voor alle vrienden en familie een bus geregeld. Ik promoveer ‘s ochtends in Leiden, rond één uur rijden we voor Klaas’ promotie naar Utrecht. Dan is ‘s avonds ook het feest.’

Klaas: ‘Ik heb experimenteel onderzoek gedaan in Utrecht, grotendeels in het lab. Er ontstaat een zuurstofarm gebied op de plek waar wordt geoperreerd, en dat zorgt ervoor dat overgebleven kankercellen juist sneller gaan groeien.

‘Daarbij heb ik onderzocht welke veranderingen in een cel optreden die deze agressieve groei bewerkstelligen. Tevens heb ik bestudeerd hoe deze groei kan worden tegengegaan met speciale medicatie.’

Johannes: ‘Mijn onderzoek gaat over verhouding tussen de kwaliteit en kosten van zorg. Ik heb onderbouwd dat het leveren van kwaliteit gepaard kan gaan met een reductie in kosten.

‘Daarnaast hebben we gekeken of naar bepaalde subgroepen, zoals oudere patiënten. Die zijn duurder dan jongere patiënten, of mensen met een makkelijker te verwijderen tumor.

‘Maar ziekenhuizen krijgen per patient nagenoeg dezelfde beloning van de verzekeraar. Ik doe een voorstel om dat systeem aan te passen.

‘Je zal het wel niet geloven, maar dat het allebei over darmkanker gaat, is toeval. Het zijn totaal verschillende onderzoeken. We zouden elkaars verdediging niet kunnen doen.’

Klaas: ‘Ik denk dat we dan keihard door de mand vallen. Overigens hebben we nooit echt van plek geruild. Dat had ook niet zoveel zin. We zijn een tweeling, dus we zijn allebei in ongeveer dezelfde dingen even goed.’

Johannes: ‘Aan het begin van onze studietijd kwamen tijdens de ontgroening of in huis soms mensen tegen die niet wisten dat wij een tweeling waren. Als je dan zei: “Ik ken je helemaal niet”, antwoordden ze: “Gozer, we hebben gisteravond nog bier gedronken!”

‘Als ik collega’s van Klaas tegenkom op congressen, en ze beginnen tegen me te praten, zeg ik meteen: “Je bedoelt mijn tweelingbroer.” In het begin werd ik soms omhelsd. Als je uitlegt hoe het zit, is dat meestal toch wel grappig.’

Klaas: ‘Het gebeurt zo vaak. Het hangt er een beetje vanaf in welke hoedanigheid ik ben, maar soms ga ik een tijdje mee in het idee dat ik Johannes ben, en kijk ik waar het schip strandt.’

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN

Column

Uitgekleed

Wekenlang had Lente hiernaartoe gewerkt. Dag in, dag uit trok ze een met zorg uitgekozen bloemenjurkje aan alvorens met een grote lach op haar gezicht de deur uit te stappen. Weer of geen weer, dat maakte niet uit. Haar missie is duidelijk.

Ze loopt langs het Rapenburg terwijl het langzaam, maar zeker, verder gevuld wordt door datgeen wat voorheen een wolk was. Wat haastige fietsers passeren haar, alsmede wat voetgangers die zowel paraplu’s als verontruste blikken dragen. Juist op dit soort momenten wordt Lente eraan herinnerd waarom ze dit alles nou precies doet: de zon moet verder uitgekleeft worden. Die bontkraag van wolken kan namelijk écht niet meer.

Zij moet haar steentje bijdragen om de hoognodige striptease in gang te zetten, want het moet simpelweg beter: heter. Van kinds af aan was ze al bezig met het uitvogelen hoe dat moest. Door nauwkeurige observatie kwam ze tot de conclusie dat het niet-dragen van jassen en vooral het wel-dragen van T-shirts, korte broeken en jurkjes hetgeen is wat de winter aan een einde brengt.

Er is overigens een aanzienlijk grote groep mensen die op deze manier gekleed gaat, nét voordat het aangenaam is om zo over straat te gaan. Ze zijn de zon voor, geven haar het goede voorbeeld. Vanaf nu is Lente een van hen, de schaars geklede mensen die de zon ervan proberen te overtuigen dat verlegenheid niet nodig is. Wat ze de zon duidelijk proberen te maken, is dat haar wolkendeken weg moet. Alleen dan komt aan het licht hoe oogverblindend mooi ze is.

Een spoor van regen achter zich latend, loopt Lente de collegezaal binnen. Haar taak zit er voor nu even op – voor wat de zon betreft dan. Causaliteit begrijpen, dat is de nieuwe missie voor de komende uurtjes.

De beeldragende docent waarschuwt alvast vooraf: ‘Hume, waar we vandaag mee beginnen, is een typische scepticus. Hij stelt overigens dat we wel wat kunnen weten, onze subjectieve indrukken en ideeën, maar stelt tegelijkertijd dat deze helemaal geen direct verband hoeven te hebben met de werkelijkheid. Ons waarnemingsvermogen is immers beperkt, want om een noodzakelijk verband te zien tussen bijvoorbeeld oorzaak en gevolg, schieten onze zintuigen te kort.’

Lente doezelt langzaam in slaap en hoort nog net iets over Kant, die Hume aangevuld zou hebben. Iets met de rede ofzo.

Lente schrikt wakker van het geluid van inklappende collegebanken, pakt haar tas en loopt richting de uitgang. Onderweg vraagt ze zich af of haar bloemenjurkje gewerkt zou hebben. Buiten aangekomen aanschouwt ze de zon, naakt. ‘Ik wist het!’ roept ze terwijl ze in gepaste kleding naar huis loopt.

MATTIJN DE GROOT is student wijsbegeerte

